

Ф'юнта в ТАБОРІ

Виходить двічі в тиждень.

ТАБОР УКРАЇНСЬКИХ ПОЛОНЕНИХ

Ріміні - ВЕЛИКДЕНЬ - Італія

Рік II.

Ч. 20-21/Сε-34/

xx

Прошу передати дев'ятьом тисячам українців у Таборі Ріміні подяку Святої Східної Конгрегації за почування, висловлені через Високоповажаного др. о. Кушніра, а рівночасно сердечне Апостольське благословення Святого Отця.

Кард. Тіссерані

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Високоповажаний Пане Полковнику!

Перш за все милю мені привітати Вас з близьким Світлим Празником Христового Воскресення найкращими побажаннями і запевненням, що не перестаю благати Бога для Вас, Дорогий Пане Полковнику, і для всіх наших дорогих українських вояків найбагатшого Божого благословення, зокрема радості й потіхи, що пливуть з віри в перемогу нашої правди, на подобу перемоги Воскресення Христа над смертью. Навіть не цілих три дні минуло від хвили страждань і смерти нашого Божественного Спасителя до хвили славного Ісуса Воскресення, але ми не можемо сумніватися в те, що хоч і продовжується наша Голгофта, вона напевно закінчиться тим більшою прославою Української Нації, що виродовж віків несла на собі тягар обороны найцінніших людських ідеалів перед азійським варварством. Перемога наша певна, але тільки в найтіснішій злуці з Христом, що страждав для перемоги оконечної добра над злом.

Ще раз і ще раз зі широго серця благословлю Вас, Дорогий Пане Полковнику, і всю Вашу Братію в Ріміні та остаюся

відданий Вам у Христі Господі
брат і слуга

Рим, дня 10. квітня 1946 р.

+ Іван
єпископ
АВ.

Команда Українського Табору Інтернованих в Італії, в імені всіх таборовиків, складає цією дорогою найцірлі святочні побажання Братам своїм на рідних землях, в першу чергу Борцям за кращу долю України, Братам - скитальцям на всіх землях світу, заскеанським Братам американського континенту, на чолі з президентом об'єднаних Комітетів, о.др. Кушніром, Преосвященному єпископові Й.Екс.о.др. Іванові Бучкові та Гр.-Кат. Духовній Колегії, Центральному Українському Допоміговому Б'юрові в Льондоні і всім українцям, розсіяним по світі, в організаціях і поза ними, Сестрам в Річіоне й Цезенатіко, що ділять з нами долю й недолю, до всіх Вас кличемо з глибини відкритого серця:

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Дорогі Браття Українці!

Звертаючись до Вас з почуттям глибокого поважання й любові, борючись разом з Вами за цю саму Ідею, в ці Святі Дні Христові вітаю Вас з цією завзятою боротьбою, що ви її ведете вже зде: на за Чорноземну Україну, з непохитною вірою в перемогу.

Ваша боротьба це свята боротьба за цю саму Правду, за яку Христос покірно пішов на Голгофту і був розп'ятий. Він воскрес, величаво перед цілим світом, а Безсмертя Своє заховав у наших християнських серцях!

Ваша прегарна Україна, давно розп'ята на хресті, безчисленні могили її невинних дітей, її геройських синів, розкидані по всьому світі, Українська Земля, напосна українською кров'ю, - тепер під пануванням ворогів, фарисеїв, юд.

Але чи це на довго? Сила крові, пролитої за Батьківщину, є сильніша від всякої зброї, сильніша навіть від цієї стихії, що довго не дастъ уже на себе ждати! Вона змете все, що чуже їй, ненависне, погане, і викине, як море, всю исчисть, нанесену приблудами,

ненаситними хижаками!

В День Христового Воскресения, клонючи свої коліна перед могоилами Тих, що віддали своє життя за Україну, обнімаючи в думках живих борців, старшин і стрільців, закликаю голосно: хай в ос-кресне Вільна Україна! Христос Вос-крес!

Ки. М. Цулукідзе
полковник

+ + + +

Б.Бора

ВЕЛИКДЕНЬ

Великдень... Б'ють поважно дзвони

І День встає в яскім хитоні

На тафлі голубих небес:

Христос Воскрес!

Христос Воскрес!

Співають гимн Новому Дневі

Поля, ліси, сади вишневі,

Йому співає світ увесь:

Христос Воскрес!

Христос Воскрес!

Спокійно в даль глядять мільйони

І їх серця - чавунні дзвони

Пливуть до неба синіх плес...

Христос Воскрес!

Христос Воскрес!

У грудях всім огонь палає

І кожний жде, бо кожний знає:

Через Голгофу, муки, хрест

Христос Воскрес!

Христос Воскрес!

• • •

Пполк. Р.Долинський

Вітер Голгофа

Воскресення Господнє! Великдень! Немає в світі українця, якому б цей день не приніс чудових споминів. У старого й молодого цей день викликає зворушливі, мрійливі образи. Чужинець цього ніколи не зрозуміє! Чому це так? Бо в нікого це Свято не є так тісно пов'язане з історією народу, як у нас. Стара українська держава була побудована на християнській моралі та етиці. Всі визвольні змагання нашого народу це рівночасно боротьба за християнську віру. Тому це велике християнське Свято є також великим народнім Святом. З тим Святом у нас тісно пов'язуються всі особисті, родинні та суспільно-національні змагання та чаяння. Коли Різдво Христове в нашому народі є глибоко родинним Святом традиції, то Воскресення Господнє -

глибоко суспільним і громадським Святом. Це Свято в'яже наш народ віками, з покоління в покоління, з роду в рід, в одне ціле, нерозривне тіло.

Тому цей День хай буде для нас, таборовиків, днем дійсно великого Духового Свята. Багато можна втратити в житті, можна всі матеріальні блага згубити, але віри втратити не сміємо і не втратимо. Вона була, є й буде тим смолоскилом, що освічує наш шлях до Воскресення, духовного та фізичного, поки ми живемо на цьому світі.

І в цей День, як завжди, звертаємо свої очі до Рідних Земель і кличемо: "Брати! Несіть цей хрест важкий на Голгофту з вірою, що кров, яка кривавить Ваш слід, є святощою для нас. На ній ми виплекаємо квіти, яким ім'я Правда. Ними ми уквітчаемо образ великого Воскресення, образ, який ми понесемо своїм шляхом крізь своє життя".

В цей День, ми, об'єднані під прапором Воскресення, кличемо до всіх наших Братів-скитальців в цілому світі, до заокеанських Братів та їх Проводу:

ХРИСТОС ВОСКРЕС! ВОІСТИНУ ВОСКРЕС!
ВОСКРЕСНЕ Й УКРАЇНА!

біл.

ЖАШІ ВЕЛИКИЙ ДЕНЬ

Дні й місяці минають швидко і прийшов Великдень. І небавом будемо мати за собою рік нашого побуту за дротами. З того ждемо тієї хвилини, коли зникнуть перед нами дротяні огорожі, і світ нам розкриє свої пляхи. Не один з нас віднайде своїх близьких, рідню, але буде багато й таких, що не матимуть за ким пукати в широкому світі, бо їх думки й серця на віки остануться там, далеко, звідки сходяче сонце кидає тіні хрестів на ввесь світ.

Та не перший раз доля проганяє нас з нашої власної хати й каже шукати нам "доброго добра" на чужині.

В сиві часи давнини, коли вперше узброяна правиця українського хлібороба піднеслася вгору, щоб мечем боронити передану в опіку батьками землю, тоді зродилися ми і наша Ідея.

Під проводом наших князів, королів і гетьманів несли ми на списках і штиках рушниць славу української зброї, щитами городили степи України, а на місці княжі кораблі й козацькі чайки на Чорному Українському Морі встановляли напіз законій. Наша зброя говорила своє слово про змагання й права України на всіх побоєвищах Європи й Азії, у всі часи.

Ми були завжди й тепер є свідомі того, що тільки мечем і плугом здобудемо собі право бути господарями на власній землі, тому використовували всі можливості, щоб дістати до рук зброю і вживати її на добро й потребу України.

В усіх наших починах ми йшли за Волею Того, який є все і всюди й усе собою виповняє - джерело Добра й початок усього, що живе, - і нашим гаслом залишилася й надалі вірність Йому й Україні.

Ми, до смерті вірні Тризубові й Прапорові, об'єдналися, щоб спільно продовжувати діло батьків і берегти їхніх заповітів та границь, що їх широко й далеко, на можі Сходу й Заходу, зокреїв плуг і меч предків та освятила їхня кров та праця.

Але в сповненні наших завдань ми мусимо бути свідомі своєї

сили й слабости. Ми добре знаємо, що високих прикмет тіла й духа не дістанемо з неба задармо, а мусимо самі їх здобути в життєвій боротьбі.

Ми мусимо від себе самих вимагати обов'язковості, праці, витривалості, чесноти, карності, відваги й вироблення прикмет провідника. Ідеалом кожного з нас мусить стати невгнущий лицар, неспілений злом, лицар, який не вимирає і не втікає від перешкод та труднощів життя, але поборює їх, а в потребі вміє сказати "ні".

У відношенні до других мусимо навчитися виявляти альтруїзм, шанувати чужу думку й цінити людей по їхніх ділах, а наших провідників мати послух та довір'я.

У всіх своїх вчинках мусимо виходити з заłożення, що ми всі синами одних батьків і нашою метою є статися однією нацією-монолітом, мимо намагань наших сусідів ділити нас і різнити.

Наш досвід, силу, знання, труд, маємо й життя мусимо навчитися в кожній хвилині з самозапереченнем ставити до диспозиції нашої Батьківщини.

Так поступаючи, прискоримо прихід нашого дійсно Великого Дня, коли зможемо вільними устами, в гурті віднайдених рідних, заспівати воскресну пісню „Христос Воскрес!”.

:: -- ::
:: -- ::

О.Білик

Чегадуття ПРИГОДА

/Докінчення/

Раптом від сторони млина він почув чиєсь кроки. Спочатку думав, що це так йому здається, але згодом виразно побачив, як темна тінь наближувалась до нього. В першій хвилині не зінав, що має робити: стріляти, чи питати клички. А може це хтось з товаришів іде його змінити? Ні, це неможливе. Тепер найдалі дванадцята, він же добре числив, скільки разів перейшов міст. Ні, це хтось чужий. А може партизанин?

Чорна тінь, в якій Петро відразу розпізнав форму людини, прямувала далі в його сторону і була від нього не більше двадцяти кроків.

Він уже рішився. Миттю зняв з плеча кріса, спрямував цівку в сторону незнайомого.

- Гальт! Паріс! - крикнув коротко, а палець його правої руки доторкнув холодного язичка.

Але чорна примара не звертала на це уваги і, вихитуючись впра-

во і вліво, підходила ближче і ближче. Він крикнув вдруге, але без наслідку. Мурашки побігли йому поза скірою, однак ще й втретє остеріг незнайомого, але цей не задержувався.

Петро вже більше не надумувався. Натиснув на язичок. Блиснув огонь, по лісі пішов від гомін стрілу. Незнайомий, що був віддалений на яких 15 кроків, повалився на землю. Петро стояв, як укопаний. Не зінав, що з ним діється, чув тільки гук стрілу й запах стрільного пороху.

Унтершарфюрер Мюллер, що був того вечора "вахгабендером", вийшов з вартівні, щоб просвіжити свої заспані очі. Вартівня була за селом у віддалі 120 метрів від мосту. Він висунув свою руду голову крізь відчинені двері сіней і, відчутивши холодні удари краплин дощу на обличчі, хотів вертатись до кімнати, коли почув, як вартовий, що стояв на мості, задержував когось і питав "паролі". Він наставив вуха і почув вдруге, а відтак втретє виразне "Гальт! Паріс!", а потім сухий стріл.

- Авф! Авф! Алярм! - будив він сплячих стрільців і, натягнувши на голову шапку, вхопив МП та побіг у сторону мосту. За ним бігли заалармовані стрільці

Йосіф Балькас
хорватський сотник

Причелю в ІІІ ДОЛІ

/Власна кореспонденція „Життя в Таборі”/

1945 рік. Я, поважно хворий, лежав сам у шпитальній кімнаті в лічниці Цезена. Мені було заборонено виходити й мало хто відвідував мою кімнату. Щоб облекшити тяжку долю хворих, які крім полуночі проходили в самоті недугу, приїжджали всілякі театральні гуртки, і ці вносили в наші тьмяні шпитальні дні дещо забуття, розради та надії. На мое щастя кімната, в якій я лежав, мала вікно, крізь яке можна було бачити дещо естради, слухати музику та спів.

Одного вечора, коло 8-ої години, я почув знову спів. Це був однак інший, як дотепер, крачий, повний гармонії. Мелодія здавалась мені якоюсь знакою. Пригадались намі хорватські, народні пісні, і я не міг опертись споминам, коли я, молодий і здоровий, співав у хорі про красу дорогої мені Батьківщини, Хорватії. Чим довше я слухав, спів видавався мені крачим і все більше зворушував. Вкінці почало докучати питання: хто це співає? Коли я спитав про це прохожого, цей коротко відповів: „Українішео кор”. А я, не знаючи німецької мови, не багато з цього зрозумів. Мимо заборони, я вийшов на коридор, з наміром побачити хористів і почути їхній спів зблизька.

Говориться в нас: „Де сльоза, як не в оці?” Та хто ж мене мав би зустріти, як не мій лікар. Він зараз таки наказав вертатися, але я, вимовивши одне тільки своє „момент, момент” /це було все мое знання німецької мови/, пішов далі. Лікареві не лишилось нічого, як дозволити мені. Для всякої певності послав за мною санітаря. Під кінець моого порозуміння, а радше незрозуміння з лікарем і санітарем, я дійшов до сцени. Тут побачив групу коло тридцяти здор-

з готовими до стрілу крісами.

— Надрід! — кричав вже здалека Мюллер і, не дійшовши до мосту, побачив на землі трупа, а над ним блідого Петра.

— Вас іст лъос? — запитав він перелякано і засвітив лампку. Він виразно побачив Вольфа, що лежав у власній крові.

— Ер іст тот. Вас гаст ду гемахт?...

Петро не відповідав нічого. Він дивився на закривалене обличча мерця й не міг промовити слова. Краплини дожу падали і мішалися з кров'ю, що спливала з червоної плямки на зморщеному чолі Вольфа.

Петро вже не скінчив своєї варти. Він пересидів до раня на вартівні, а на другий день мав від'їхати до Жіліни, до тюрми, і там перебути аж до закінчення слідства. Але на підставі зізначань Мюllera стверджено, що Петро поступив після вартових при-

писів, які дозволяли по трикратному затриманні стріляти.

Він, пересидівши дванадцять годин під сторохою, був оправданий і випущений на волю.

Сама доля хотіла, щоб він здійснив свою приповідку: „Носив воєнне плече й вовка”, і, хоч несвідомо, знищив не тільки свого, але й загального ворога своїх товаришів, стрільців Української Дивізії, над якими Вольф знущався на кожному кроці.

На другий день сотня машерувала на Богослужіння до церкви. Її грімка пісня линула ген, далеку, на сині верхи гор, і несла привіт поневоленій Батьківщині. Замість німця — Вольфа, сотню вів новий старшина, українець.

Кінець.

вих, б., й пристійних молодців, однаково вдягнених, а перед ними - такого ж молодого диригента, який майже невидимими рухами рук керував співом.

Я з увагою прослухав ще декілька пісень і концерт закінчився. Був гарний, повний почувань, живий, це муру призначений. Коли звернути увагу на життєві умовини тих людей, то тим більша заслуга у відмінному виконанні, а вину за деякі недотягнення треба приписати обмеженій кількості харчів, які сушили співакам горло. Деякі пісні по довгому аплявзі повторювались. І сам кричав "ще, ще", але дійсно не знаю при якій пісні. Здається, я затягив собі деякі слова з однієї з них: "Не шли молодої жінки самої по воду, по воду", могла би втопитися, втопитися..." Не знаю, чи це зовсім правильно, але, не знаючи мови і перший раз почувши, думаю, що досить затягив.

Після того вечора, коли мене лікар спитав про враження, я міг сказати тільки: "Гут, міліна" / "міліна" де стільки, що нудово" .

Одного дня прийшов у мою кімнату молодий старшина. Був опалений, худий та задуманий. Ми познайомилися. Затягив тільки ім'я Ярослав. На мое питання, чи він німець, поспішно відповів: "ні, я українець", і я відчув в його голосі невдоволення, що я вважав його німцем. Ми зразу заприязнилися, а для мене першою річчю було похвалити українську пісню. За деякий час прийшов ще один український старшина у нашу кімнату. Це був пан Володимир, який також став моїм приятелем. Від того часу наша трійця завжди разом. Спочатку було нам тільки порозумітися, але тепер дійшли так далеко, що говоримо мовою, яка не є ні українською, ні хорватською, якою однак розуміємося знаменно.

Від своїх двох приятелів я всієї довідатись багато дечого про Україну. Вони розповідали мені про свою землю, про народ, який, так як і мій, століттями веде боротьбу за свою волю й державу.

Юр Модест Нілкова

*Сергей
Італьянці*

Крокамі, Чію, Крутая, новіші "соціалістичні" оселі далекої півночі, залишились поза нами. Ми йдемо вперед. Вперед, ще далі на північ, до берегів моря Баренцова.

Ці новітні назви концтаборових пунктів з десятками тисяч в'язнів промайнули у намій уяві, як жахливі місця туртур та знищань над людським "я", над волею людини. Могили поляглих в'язнів, з невідомими іменами, вкривали густою мережею кожний табор і своїми патикалими, що стирчали замість хрестів, свідчили, що тут перебувають люди.

Довгий шлях. Безліч могил, безліч поліглих. Хто вони? За що полягли? Мовчить тайга, су-

воро хоронить тайну.

Зо слізами в очах, заломлюючи руки, діти, матері та дружини благально глядять на далеку північ. Чекають... Не вернуться. Даремно чекають...

Ми йдемо. Нас 68 людей. На нас наліплена назва "вороги народу". Сніг вище пояса, сягає по пахи. Мороз 40-45 степенів. Довкруги невимовна зимова тишина, а в повітрі мергтить іней. Не чути ні звуку. Часами тільки чути стріл. Це дерево, що не витримує морозу і падає з великим гуком. Ліс без краю обставив дорогу, стискає її, лізе на протоптані стежки,городить їх деревами звалами, мурує корчами. Шлях в'ється у різні боки і нарешті зникає в непрохідній тайзі.

Ми йдемо. Оточені охоронним конвоєм НКВД, засилені, ледви ступаємо крок за кроком.

- Скарб, скарб! Чево волочіся? Сволочі! - підганяє нас конвойри.

За нами вже 1290 км шляху і

Від них почув про гарні й славні події в історії їхнього народу, але теж і про такі нещастя, нанесені більшевиками й іншими ворогами України.

Пізніше я ще декілька разів слухав українського хору, а на минуле Різдво мав честь, на запрошення моих приятелів, відвідати український табор і там побачити театральну виставку, українську оперету. Тут поцівлював красу народної ноші, народні звичаї. Приглядаячись їм, я був зворушений до смісу. Це не були сльози страху перед незнаною майбутністю, але завзяття та любов до москівської Батьківщини й народу та народу моих двох приятелів, бо вони оба тяжко сьогодні кривавляться під чоботом большевизму. І сьогодні на непроглядних просторах України лютує більшевицьке звірство, а тисячі батьків, жінок і дітей п'ять тих, які відійшли, щоб принести мир, нещастя та справедливість, щоб добути волю та державу.

І коли я близьче став знайомитися з життям українського народу, його минувшиною, його життям і стражданнями, тої перед моїми очима стала склоність боротьби за право на життя, за волю й державу моого хорватського й українського народів. Так, як український народ впродовж довгих віків зводив боротьбу проти різних ^{боротьба} загарбників, щоб зберігати своє національне обличчя, такий хорватський народ, виданий на знушення великосербських новіністів та короля А. Александра. Тоді, як Александр Караджорджевич дозволяв, а то й по-пирав всякі противоречії організації у Хорватії, до комуністичної включно, в той час були заборонені й переслідувані такі самі хорватські, чи то релігійного, чи національного характеру. Хорвати стояли неначе поза законом. Їх звільнювали з іраці, ними були перевинені югославські в'язниці. Це був режим, якого перевишли хіба тільки більшевицькі страхіття. Сам Александр поставив перед собою завдання знищити все, що хорватське й католицьке, а це його діло продовжує у Федеративній Югославії учень ката українського народу, Тіто. Хорватські націоналісти були переслідувані за те, що бу-

все на шівніч. Ми теж значимо цей шлях. Чотирьох уже похоронили десь якось залишили тяжко хворими.

- Скарб, скарб, бандіти, контрики! - галасує начальник конвою, вимахуючи пістолем перед обличчям в'язня-жінки.

Ця падає знепритомніла. Помагаємо їй. Беремо під руки і зніву крок за кроком вперед, до погибелі, до смерті.

До ночівлі лишалося ще приблизно 15 кілометрів. 60 км це наша цenna норма і в такому розрахунку побудовані етапні точки.

- Скарб, скарб! - поштовхує прикладом конвоїр священика, який теж іде з нами. Хто він, звідки - никто не знає. Старий, знесилений, у старенький, дуже старенький рясі, яка дбайливо полатана, іде наш духовний отець. Він не жалує. Терпеливо переносить труди шляху. Вже вісім років в'язниці має за собою. Він є наша надія, наша потіха. Зморені тілкою дорогою та жахливим голодом, ми ще

спімо, а він уже на ногах. Молиться, благословляючи нас, радить, переживаючи з нами. А коли ми, оточені вже конвоєм, стоїмо на шляху й рушаємо вперед, священик широким хрестом осінює наш шлях і веде похід.

Нарешті ми закінчили свої муки на свогоці. Вже ніч. Ми лежимо на підлозі, без керви ворочуючись. Блохи не дають спати. Брудно, повно сміття й диму. Спопіл стін дуже скажено лютий вітер, а невеличка піч не може нагріти поческания. Воча шкварчить, часто гасне, димить.

Ми мовчимо. Вже все переговорили, все оповіли один одному. А думки несуться десь далеко, на рідні землі, заквітчані поля, під золоте сонце півдня. Там діти й батьки, брати й сестри, матері й дружини. Чи побачимось з ними, чи може ляжемо кістями у мерзлу землю далекої півночі? А може й вони десь у цей час міряють шляхи буворого Сибіру?...

Уже засипляємо. Тільки старенький отець ще не спить. Кляк-

були вірними Хорватії, що боролися за права хорватського народу. У цій боротьбі провідне місце займало хорватське студентство і про це часто розписувалася сътова преса. Тут муши згадати, що на університеті в Загребі було поважне число студентів українців, які завжди стояли по стороні хорватських самостійників. Українці часто розповідали нам про тремління й боротьбу України, про її терпіння під большевицьким тирором. Нічого теж дивного, що хорвати, пізнавши справжнє обличчя большевизму від тих, які відчули його на власній шкірі, станули до боротьби з комунізмом і ведуть її досі. В час, коли комуністи та інші вороги України у своїй пресі намагалися заперечити право на волю й державу українському народові, коли всіми силами старалися створити т.зв. "sovттський народ", тоді в хорватській газеті "Млада Граватска" з'явився ряд статей, задокументованих знимками, про правдиве життя й недолю України. Хорватські національні провідники знайомили свій народ з українською мінуванчиною, культурою, літературою, геройською боротьбою за свої права й незбитими доказами нищили большевицьку брехню про "совітський рай", про "щасливе життя". І коли часопис "Млада Граватска" помістив звіти про жахливий голод в Україні та показав його справжні причини, тоді комуністична преса підняла жрик, начебто "клерикали з "Младої Граватскої" пишуть брехню й видумки українських священиків, які втікли від свого народу". У висліді, білгородська влада заборонила видавати часопис та перевела арештування серед співробітників. Але це тільки збільшило приязнь та співпрацю українців і хорватів, об'єднаних спільною недолею.

Тут хочу ще згадати, що в Загребі довший час виступав український Кирило-Методіївський Хор, який мав великі успіхи і був особливо активний в час хорватської державної самостійності.

Вірю, що наша українсько-хорватська приязнь останеться такою твердою й тоді, як за Богою поміччю вернемося у наші вільні країни. Грядуче Свято Воскресення наповнює мене вірою, що наші народи діждуться нового життя, ще близький вже час, коли українські дзвони звістять Україні її Воскресення, і на волі залучає українське "Христос Воскрес!"

Цією дорогою бажаю українцям, щоб Всемогутній вислухав їхні молитви, здійснив надії та привів до вільної Батьківщини.

... :: ...

нувшись в темному кутку, старанно молився до Всевишнього Творця. Сон вкінці скував наші повіки, ми вснули.

- Христос воскресе із мертвих, смертю смерть поправ - почули ми дивну хвалу Великому Богові. Наш отець стояв, держав у руках палаючу гілку ялини, що горіла, мов свічка, а слози текли з його очей. Дивна й святочна тиша залягла серед нас. Невідоме почуття наповнило наші серця, а теплі слози разом з радостями й боліями потекли з наших очей.

- Сей день, егоже сотвори Господь, вразрадуємся і возвеселімся в онь... Сьогодні день Воскресення Христа Спасителя. Христос Воскресе - промолвив він тричі.

Ми всі скопилися з підлоги.

- Так! Сьогодні дійсно Великдень! Сьогодні свято свят! Воістину Воскресе! - відповіли ми нашому духовному пастореві, а відтак, запаливши гілки, урочисто заспівали воскресну пісню.

Сум країн серце. Ми плакали, обнімали та пригортали один одного. Але й радісно стало в наших душах, коли отець, благословляючи кожного з нас, окрім промовляє: "Христос Воскресе!". Навіть конвойр, що охороняв нас, тихо стояв на стінці, а слози текли по його щоках.

Ми співали, а наші серця росли, бо знали, що з нами всі серця українського народу, який карався в цю Святу Ніч у всіх закутинах України. Тож хай і сьогодні наші думки об'єднуються з думками тих, що своїми тілами стелять тесьгу за Світле Воскресення України.

Ф.Ю.

Місце Страсті

Він Воскрес! Він встав із гробу;
 Смерть саму Він побідив!
 Бо жив,
 терпів
 і вмер за Правду,
 Для неї хрест важкий носив,
 Аж на Голгофу...

— «Христос Воскрес!» — співають гори —
 Верхи верхам.

І синє море берегам
 Приносить Радість Радостей на хвилях,
 Пташина всім полям голосить,
 Що сталося чудо —
 Найбільше чудо всіх чудес:
 — Христос Воскрес! Воістину Воскрес!
 Для всіх...

І тільки там ще страсті люті...
 Народ, забутий навіть Богом,
 Конає в муках.

Хрест важкий несе в дорогу,
 Якої слід значить святою кров'ю
 Віки цілі.

Й нема руки, щоби ці очі,
 Залиті потом, болю повні,
 Йому обтерти.

Мусить вмерти,
 За Правду вмерти,
 За те, що Волі хоче.

Великий Боже! Чуда твориш,
 Вбиваєш смерть!

Дивись!
 Вже чата горя випита до дна!
 Поглянь,
 Як ось Страдальниця оця
 Терпить.

Вислухай.
 Мольб отих, що стукають до брам чебес,
 Що просять чуда!

Вчини його!
 Щоб срібні дзвони, що тільки плачуть,
 Заспівали:
 — Він Воскрес!
 Для всіх Воістину Воскрес! —

Полк. кн. М. Цулукідзе

ГРУЗІЯ

/Спеціальна кореспонденція „Життя в Таборі”/

Від Редакції.

Ми звернулися до п.полк.кн. Цулукідзе, визначного борця за волю Грузії, з проханням поінформувати наших Читачів про Велику Грузію та її визвольну боротьбу за здійснення тих самих Ідей, за які стоїть у війні з північним наїзником український народ.

У відповідь на наше прохання п. Цулукідзе прислав слідуючого листа:

Дорогий п. Редакторе!

Посилаю Вам два листи, один з поздоровленнями, другий про Грузію.

В статті про Грузію я вважав необхідним задержатись на історії Грузії, маючи на увазі дві цілі: а/ познайомити дорогих українців з історією Грузії, б/ помогти Читачам зрозуміти нашу боротьбу з російським монархізмом і большевизмом.

Друга стаття подасть відомості про історію Грузії в добі 1792 - 1917 рр., третя - від 1917 - 1921 рр. і четверта - від 1921 р. по сьогоднішній день.

Прийміть, Дорогий Друже, вислови правдивої пошани, глибоко поважаючий Вас

полк.кн. Цулукідзе.

I.

„Краще славна смерть,
ніж ганебне життя”.

/Шота Руставелі,
груз. поет XII. в./

Історичні відомості здалекої
минувшини Грузії.

Щоб зрозуміти ввесь трагізм положення, в якому знаходиться грузинський народ під сучасну пору, необхідно звернутися до минувшини Грузії та пізнати її.

Грузія це носій старої куль-

тури, старої державності та її досвіду. Вона ще в 5-му віці перед Христом, наснувшись в непам'ятних часах, в долинах рік Ріону, Іори, Кури, боронена Кавказом та його висотами Ельбруса та Казбеку, з вільним виходом у Чорне та Каспійське моря, мала своє національне, незалежне царство з царем Миріном на чолі. Займаючи дуже вигідне географічне положення, була в постійних зносинах з народами Заходу і Сходу, а її духовна та матеріальна міць росла до все більших і більших розмірів. Це й було причиною раптової навали римлян, які в 60-му році п. Хр., під проводом Помпея, напали на Грузію. Грузинські війська, щоб захистити Міхет /перша столиця Грузії до 4-го віку по Хр., потім Тифліс/, прийняли великий бій, який покінчився перемогою римлян. Використовуючи свою перемогу, римляни змусили Грузію підписати договір про вічну дружбу з Римом та взаємну допомогу. Вимушена приязнь перетворилася згодом у дійсну й була підкреслена збудуванням пам'ятника цареві Грузії, Парсеванові в Римі /2-ге ст. по Хр./ і цей пам'ятник зберігся до наших днів. Грузинсько-римська приязнь продовжувалась аж до 5-го віку, цебто до початку занепаду Риму і його розпаду на західну та східну імперії. Правда, римляни вдали використовували приязнь Грузії в ділянці економічний, як і військовий. Але й грузини не верталися додому зо спільніх походів з порожніми руками.

В 2-му столітті християнська релігія еволюційним шляхом оволоділа всією Грузією, а Телавська Духовна Академія в 5-му столітті переклала Св. Письмо на грузинську мову. Академія перетворилася в невищерпасме дже-

рело провідних людей грузинсько-го народу.

Початки 6-го віку визначаються появою арабів, які розпочали у цьому ж столітті наступ на Грузію й продовжували його до 10-го ст. В боротьбі проти арабів християнська релігія та мораль помагали Грузії протягом 4-х віків.

Цар Давид Відновитель.

Арабський повені положив кінець новий цар, який походив з династії Багратіон, відомий, як великий полководець, адміністратор, реформатор, політик. Він досягнув увільнення Грузії від арабів, а досягнувши це, став переводити корисні соціальні реформи та централізацію царської влади і приборкання своєвільних князів. Створив 100 тисячну армію і був завжди готовий зустрінути нову ворожу навалу. Тим разом на його спротив наткнулися турки-сельджуки, які, ішучи з Азії на знищенння Заходу, вирішили покінчити з царем Давидом та християнською Грузією.

8-го липня 1021 року сельджуцька армія, яка начислювала понад 400 тисяч вояків, підійшла до кордонів Грузії. Цар Давид особисто керував своєю армією і вдалим мистецьким маневруванням заманив ворога під Дид-Горі, де він уже раніше приготовив позиції. Турки не мали іншого виходу, як атакувати укріплені верхи, що їх обсадила грузинська армія. Чотири дні птурмували позиції царя Давида й чотири відступали з важкими втратами. Цар Давид витримав усі атаки й, завваживши послаблення в рядах ворога, на п'ятий день бою сам перейшов до наступу, який завершився повною перемогою над ворогом. Як нам передають тодішні історики, з поля бою не врятувався ні один турок.

Перемога царя Відновителя під Дид-Горі це одна з найславніших сторінок грузинської історії. Вона потягнула за собою величезні наслідки. Влада грузинського царя простягнулась від Дербетинської Брами до Ерзеруму, Миша, Витлісу, Трапезунту. Ця видатна перемога на два і пів століття

відбила у ворогів охоту воювати проти Грузії, а це дозволило сітній розгорнути за цей час мирне державне будівництво, розвинути власну близкую культуру. Перемога під Дид-Горі це початок Золотого Віку Грузії, розвитку військової та економічної могутності, віку цариці Тамари та безсмертного співака-поета, Шота Руставелі. Ця перемога на три віки відтягнула зникнення Візантії й зруйнування Заходу дикими ордами Азії, які в 13-му столітті виринули знову на видовищі історії.

Грізні хмари нависли над єдиною християнською державою на Сході - Грузією. Святій вірі Хрестовій, занесеній сюди апостолами ще в 2-му столітті, загрожувала нова небезпека, небезпека навали татарських орд.

Грузинський цар Вагрот III, зо своїми полководцями, вивів всі свої сили /більше 500 тисяч воїків/ далеко за кордони Грузії і тим замкнув усі підходи до Казахазу. Татарська попінь затопила тоді до самого Віднія Европу, знищила Візантію, покорила Украйну та Московщину, але в глибину Казахазу не мала сміливості запускатися, бо відчула там сильну й рішучу оборону. Проте музулманам вдалося замкнути заміжне кільце довкруги грузинської держави. Грузія могла надіятись тільки на власні сили. Ведучи сбережну політику у відношенні до своїх сусідів, грузинські царі, коли сплахувала війна, були в союзі з одним споміж з них. Ця мудра політика дала можливість Грузії існувати самостійно, а тим самим зберегти свою релігійну та територіальну незалежність. Так було аж до кінця 18-го ст.

В постійних війнах Грузія втратила більше 75 % свого населення. З 8 мільйонів грузин в 18-му ст. залишилося лише 2,5. Така величезна втрата пояснюється тим, що від половини 17-го ст. ні турки, ні перси не повертали послонених грузин, а відсилали їх у глибину власних країв, на постійне поселення. Так напр. в 1765 р. Ага-Магомед-хан, зайнявши східну частину Кахетії, увів з собою все населення й по-

селив їх в провінції Фейдеран, поблизу Перського Заливу. Вони до цього часу живуть там, займаючи більше 30 сіл, зберігши свою мізу та звичай, але затративши християнську релігію. Таке саме чинили теж турки і в провінціях Самсона, Кирсунт /на півдні й заході Туреччини/ сьогодні часто можна почути грузинську мову. Під сучасну пору поверх 2 мільйони людей грузинського походження живе поза межами християнської Грузії.

За час музулманського окруження, в ст.ст. 13-15, а відтак до кінця 18-го, Грузія витримала понад 200 турецьких, перських, монгольських та інших музулманських наaval. За цей суворий час на полях битв лягло понад 40 царів з грузинської династії Багратіон, які, вмираючи, передавали свою владу наслідникам, а ті коронувались тут таки на полі бою, і далі продовжували змаг. Імена: цариці Хетевон, яку замучили перси у своєму плені за відмову прийняти музулманську віру /її потім заражували до святих християнської церкви/, шістьох Вахтонгів, двох Теймуразів, 11-ок Георгіїв, 2-ок Луасарбів, 5-ок Олександрів, Арчилі, 3-ок Вагрятів, 2-ок Іракліїв, Соломона I. Муциного на віки збережуться в серцях тих грузин, які залишилися вірними їхнім заповітам і тій боротьбі, яку вони непохитно вели за християнську Грузію.

Цар Іраклій II, Залізна Брама Грузії на протязі 55 років.

"На Сході цар Іраклій II, а на Заході я".

/Фридрих Великий/

Таким його знала вся Європа, таким знає його грузинська історія. Але для нас, грузин, цар Іраклій II цікавий також, як автор та ініціатор російсько-грузинського договору, що його заключив під кінець свого панування, а тому я затримаюся на його особі, щоб висвітлити ті причини, які примусили Іраклія звернутися за допомогою і запропонувати приязнь тодішній Росії.

Для забезпечення мирного договору й добросусідських відносин між Грузією й Персією, перський шах на початку 18-го ст.

взяв у Грузії закладника, молодого грузинського наслідника престолу, 16-літнього Іраклія. Батькові Іраклія, Теймуразові II, довелося дати свою згоду на це, і молодий царевич прибув на двір шаха. Шах Надир дуже полюбив молодого грузина за його сміливу їзду на крні, добре стріляння, володіння шаблею та військові здібності і нікуди від себе не від'їскав. В 1782-му році Надир зробив виправу на Афганістан та Індію і під час походу призначив Іраклія начальником своєї кінноти та вислав у передову строку війська. При Іраклієві був завжди присутній відділ, який складався зі 180 грузин і прибув з ним з Грузії. Підійшовши до столиці Афганістану, Кабулу, та не чекаючи розпоряджень шаха, Іраклій заскорчив у місто, замкнув усі його виходи, полонив афганістанського царя та привів його до Надир-шаха. Слідуючого року Іраклій був присутній в поході на Індію. Зробивши вдалий наскок на багаті міста цього краю, перський шах з Іраклієм, що відзначився при штурмі на Белі та на другі індійські міста, повернули до Персії, везучи з собою величезні багатства. Після повороту шах, з огляду на свою недугу, доручив Іраклієві керувати всією перською армією, а помираючи, наказав третину військової здобичі, яку привіз з Індії, передати Іраклієві при його повороті до Грузії. Історики, обговорюючи цей поворот, говорять: "160 мулів, наладованих золотом, сріблом і дорогоцінним камінням, привів Іраклій з собою до Тифлісу".

В 1737 р. помер цар Теймураз II і на престол вступив його син Іраклій II. Добре відношення з Персією продовжувались так довго, як довго на перському престолі був Надир-шах, але з хвилиною його смерти відношени різко змінилися і незабаром, вже за панування Іраклія, почалась війна.

Іраклій, як досвідчений полководець, відбив усі наступи персів і турків, які теж приступили до війни, а то й забирали перські міста Тегеран і Ташкін.

Човен-спаситель

Таке ім'я має рятуваний човен найновішої конструкції. Це човен, що його в останніх роках війни серійно продукували американці, що врятував життя не одній людині. Додатня сторінка цього човна полягає в тому, що його можна спустити на легкопаді з рятувального літака, переважно водного, /гидроплян/, коли останньому висока хвиля перешкоджає прийти самому з помічкою.

Човен довгий на 8 м, широкий на 2,5, важить 1268 кг. Може забрати 12 людей і вдержатись з ними на поверхні бурхливого на віть моря 15 днів. На палубі має апарат до дестилляції морської води, запас харчів та ліків, що можуть вистарчити на 15 днів для 12 людей, теплий одяг і непромакальні мішки до спання, два мотори силою 5 НР, паливо, навігаційні та риболовські прилади, запасовий щогол і вітрило.

Коли рятуваний літак знайде на морі розбитків, пільот визначусь на мапі їхнє положення, шлях до найближчої пристані, або рятувального корабля, кидас цей план до човна, що є причеплений під його кадовом, і тоді відчіплює човен. Швидкість опадання човна на море тормозять три легкопади, так, що він осідає на воді з всім спокійно. При зударі з поверхнею води вибухають т.зв. линкові ракетники, які викидаються на віддаль кількасот метрів рятувкові линви. При їхній помочі загрожені можуть дістатися до човна.

Належно використовуючи силу вітру та додаткові мотори, люди в такому човні можуть проплисти віддаль 600 км, зо швидкістю 15 км/год.

При кінці розглянемо ще, що це таке линковий ракетник. Це прилад, подібний до ракетника, якого вживають сухопутні війська, але замість світляної ракети, вистрілює рятувальну линву. Найбільша віддаль, яку вдалося осягнути, це 600 м.

Ракетник знайшов практичне

примінення не тільки при рятувальній акції, але теж при передаванні пошти з корабля на корабель, перекиданні гумових вужів до переливання бензину з корабля-цистерни до підводних човнів, до перекидання телефонічних ліній через гірські пропасті й і.

Однак досі найширше його вживали в мореплавстві та рятівництві і лінковий ракетник добре виконував свої завдання. Він вирятував життя багатьом потопаючим.

За чужинецькою працею
переповів: В. Гоцький

УВАГА!

ДО ВІДОМА ФІЛЯТЕЛІСТІВ

подаємо, що:

щоб надати зорганізовану форму праці наших філіялістів-таборовиків, Культурно-Освітня Референтура, на пропозицію деяких філіялістів, має намір зорганізувати "Філіялістичний Гурток" при Культ.-Осв. Референтурі табору, при умові, що буде відповідне число зголосених.

Завданням гуртка буде дати змогу всім заавансованим і початкучим філіялістам, без огляду на те, чи мають вони вже збірки, чи ні,

- 1/ нав'язати між собою співпрацю й порозуміння в збирannі матеріалу,
- 2/ доповнити потрібне для ведення праці фахове знання,
- 3/ нав'язати контакт з філіялістичним світом,
- 4/ влагтувати філіялістичну виставку.

Зголосення й близкі інформації в Культ.-Осв. Референтурі, у стр. М. Дикого.

сот. Підгайний
культ.-осв. реф.

Л.Р.

Дуже тільки Великдень

Це не перше Воскресіння, що його український народ зустрічає з непохитними надіями, що за ним прийде беззастережне Воскресіння України, таке Воскресіння, що затрясе світом, у його прогнилих основах заскорузлого снобізму і сліпоти на долю тих народів, які не лежать - на щастя! - у сфері його інтересів.

Не перебільшимо, коли назовемо цей Великдень ще одним воєнним Великоднем, бо досі нема навіть малих логічних причин думати, що війна вже закінчилась. Закінчилася тільки стрілянина та й то не всюди. Греція, Персія, Маджукуо, Індонезія, Палестина це тільки докази цього. Світ не почував себе ще безпечним і може це розбудить у ньому якусь, гідну людства й його культури, ініціативу. В передбаченні далеких подій творяться й монтуються могутні блоки держав, народів, ба, й цілих рас, розбудовуються бази, а демобілізація відноситься тільки до дуже вже непотрібних вояків. Провідні держави, Англія й Америка, знаходяться вже на шляху повної співпраці. Позичка З-ох мільйрдів 750 мільйонів доларів має для Англії своє окреме значення, не тільки для поправи її економічного становища. Промови Черчіля не пшли на вітер. У палестинських справах обі великороджави ведуть однаксю політику, як і в багатьох інших, напр. у перській, чи еспанській. Кожну з тих квестій виправдує багато різних невинних мотивів, але всі разом вони роблять враження вістря, яке невмілим починає звертатися в один, ясно окреслений бік. Будь-що-будь обі великороджави волють спокійного Франка в Еспанії, як агресирну й криваву владу пролетаріату, обі волють бачити Маджукуо при Китаю,

Коломацький

Тільки Свято Великдень

Тривожна, передвеликодня ніч. Десята година. В повітрі гудуть російські "Яструби", по шосі панічно летить німецький табор, а за ним біжать мадярські вояки, кидакчи свої коци й минелі.

- Рус комт!...

Нас 30 українців, що зачислені до "Фолькстурм"-у, обережно виступаємо з міста й тихо йдемо засленим полем. Розвідка доповіла, що збита лава танків, вийшовши з міста Ферінг, наблизується до Фельдбаху. Перед їхнім приходом треба знищити три містки і... чекати. Наме узброяння це тільки кріси, до яких маємо по 30 набоїв, і гранати, і з тим повинні битися з танками "Т 34"!

Ось і залізничний шлях. Обе-

режно виносимо важкі скрині з гарматними набоями, накладаємо їх на містки, підготовляємо до зрыву й ховасмося до ровів. Приходить глухий вибух, але містки лишилися незрушимими. Їх тільки подіравили знаряди. Щоб остаточно попсувати містки, ми стали носити залізні рейки й городити їхми. Не скінчили.

- Швидше, швидше, старий! Вже йдуть танки! - гукають на мене.

Я йду останній. Танки мабуть зупинилися, щоб розглянутися в терені. Наслуховували.

Така дивно спокійна ніч. Завтра 1-ий квітень, Великдень. Здається, це неможливе, брехливе, що тут в короткому часі перекотиться потвора війни. Завтра ж свято, свято любові, свято весни, свято оновлення природи, людини, свято Воскресіння.

Ми проходимо вулицею села. Собирежно стукаємо в двері, входимо до будинку. Сім'я, святочно прибрана, чекає свята. Всі моляться перед Розп'яттям і, зда-

як при СССР, а відносно нафти, то між ними нема ніяких розходжень у поглядах наsovіські стремління "забезпечитись".

Америка своїм авторитетом і силою підтримала Туреччину та Персію, а візита панцирника "Міссурі" у Стамбулі є виразною острою під адресою Радянщини. Sovіvський громадянин про це нічого не буде знати, бо його, звичайно добре поінформована, преса дивно "пропустила" цю "дрібничку". Болгарських і румунських відносин не акцептували ні Англія, ні Америка, а мін. Бевін "порадив" Дамаскінські поки що задержати владу у своїх руках.

Німеччина є тереном завжтої боротьби за впливи. Може це для неї переломовий Великдень? В кожному випадку Лейбур Парти поздоровила німецьких соціалістів у їхній боротьбі за повну незалежність ... поки що партійну.

Арабський світ, розуміючи хід майбутніх подій, сдається, бо невідомо, який буде слідуючий Великдень. Ірак підписав договір з Туреччиною, і, цікава річ, що преса СССР так накинулась на цього роду "загрозливі для світового миру" договори. У Каїро виготовляють пляни з'єднання всіх арабських держав у велику й діяльну Лігу. При тому магометани не забули про переслідування одновірців у СССР, і Ліга має ісламський характер, який не може підійти до вподоби панам з Кремлем. Сміємо сумніватися, чи марш Тимошенко, консул в Аддіс Абебі, зуміє хоч в етіопському світі забезпечити впливи СССР...

Індія на шляху ^{до} самостійності. Хто на цей шлях стане завтра? Хто і в якому політичному укладі? Чи не Україна часом? Бо коли може Індія, то чому не може Україна?.. Це було б для світового миру напевно кращим причинком, якsovіська манія капіталістичного оточення.

Південна Америка приймає виразно протикомуністичне обличчя. Вибір диктатора Перрона президентом Аргентини це тільки етап. Називати себе комуністом в тій державі є ганьбою. Сумнівне, чи багато таких знайдеться. Цікаво звучала б така думка в СССР!...

Китай вчора й сьогодні це два різні світи, а Китай завтрашнього дня - велике невідоме. Що саме Азія готовить світові - ще не знати, але що японські кличі не пропали без сліду - це факт.

Так приблизно виглядають обставини цьогорічного Великодня. Про мир культурна людина соромиться навіть думати, а про війну говорити не вільно. Що тоді? Великодні думки не повинні мати місця в політиці, але цікаве, що світова політика теж починає мріяти про свій Великдень!...

стється неймовірно кошмарюю само лумка про те, що завтра, серед тих чистих та мирних хатинок, поллється кров, впадуть вбиті...

Трохи посиділи, погрілися. Стиха кажемо господині, що треба покинути цей будинок і сковатися в гори, бо тут внедовзі буде бій. Мешканці хати, стара жінка, дві доньки й малій хлопчина, беруть валізи й збираються відходити. Вони самітні й беззажисні. Обходимо ще кільканадцять будинків і знову просимо людей тікати.

Світає. Принесли кілька скриньок ручних гранат і поспішно роздали їх. Слаба це втіха... Знову праця. Треба зробити загорожі ще на двох мостах. Вухо вже ловить далікий гул. Невже?...

Два вояки притягнули з Фельдбаху баняки з кавою. Це святкова, солодка кава. Ставляють візок і тікають швидко у місто.

Не віриться, що ми вже самі, що напереді хіба тільки ворожі повзи. А нас тільки тридцять... 1-ий квітень це день дотепів, жартів, найвеселіший день в році. Може й прихід тих обдертих східніх орд це тільки кошмарний першоквітневий жарт?...

Hi, не жарт! Вже по бічній дорозі суне перший повз. Он видно другий, третій, десятий. Ми залягли в рові, приготовляємо наші кріси, гранати. Нас уже завважили й почали обстріл. Що робити? Насил, за яким ми лежимо, невисочкий і погано нас маскує, а від Фельдбаху нас ділить

О г о .

Третя ВИСТАВКА

Як довідуємось, команда нашого табору задумує влаштувати Третю Виставку Самодіяльності, яка мала б бути завершенням обох попередніх. Коли поглянемо на теперішнє таборове життя, на працю наших таборових мистців, мусимо прийти до переконання, що виставка буде дійсно гарна.

Нашим Читачам буде напевно цікаво, зробити перегляд мистецьких та промислових варстатів табору. Тут мусимо згадати мистецьку робітню гуцульських виробів хор. Стрільчика, що був виставив свої експонати на 2-ій Виставці та в німецькому таборі ч. 2. Вироби його робітні вже широко відомі навіть поза нашим табором. Є в нас також окремі робітні музичних інструментів. Тут в першу чергу треба згадати Артеменка, який своїми виробами /бандури та інші інструменти/ здо-

:: - ::

3,5 км чистого поля. Танки вже підійшли до міста й відрізують нам шлях. Паде наказ відступати. Всі відходять з полекшою і, міцно притуливши до землі, повзуть. Повзу і я. Пече сонце і спрага, і я за хвилину ввесь мокрий. Поступово викидаю свої речі. Спочатку шинель, коци, потім наплечник і навіть їдунку. Лізти стає все важче.

За дорогою, покритою мадярськими торністрами, валізами, тягнеться поле, злите людським добром, а далі глибоке багно. Нічого! Треба рятувати своє життя, яке зараз таке міле, дорогоцінне. Все кидаю, а лізу вперед, вперед. Ось уже минув дорогу, переповз загноене поле й опинився в багнюці. Ще тільки долісти до перших домів передмістя, а там ми вже безпечно. Та сили вже нема. Перед очима червоні кола, брудна, рвана близна прилипла до тіла. Тисну обважнілу голову до смердючого багна. Однак жадоба

був собі велике признання. Наша бандура на виставці в німецькому таборі здобула одне з перших місць, незалежно від того, що до її виробу вживали звичайних дощок зі скриньок від сухарів та примітивного знаряддя.

Є також кошикарська робітня Семенишина, яка, з браку прутів, до праці вживає ізоляції від дротів, або самих дротів.

Існують у нас ще робітні шахів, переплетні, гончарська піч, організується ткацький варстат, а прецизна механічна слюарія п. Караби і інші, що їх тяжко навіть вичислити. Часом стає дивно, що ті варстати, у тяжких таборових обставинах, можуть виконувати так прецизні речі.

Коли ті всі варстати візьмуть участь у Виставці, то вона буде дійсно імпозантною.

У зв'язку з Виставкою насувається питання: як ті всі експонати, або бодай частину з них, склонити. І тут виринає потреба організації таборового музею, його ж справи обширніше обговоримо у слідуючих числах нашого часопису.

життя перемагає в тому що наша група посугується вперед. Поволі, але певно.

На нашу біду перед нами відкрилася довга лука, яку треба проскочити. Думати немає часу, бо залізний перстень повзів все затиснувшись. Паде команда "бігом руш!" і ми через власних вбитих і ранених перескачуємо до перших будівель. Я падаю на землю за першим парканом. Не хочеться вірити, що я навіть не ранений. Підношуся й біжу далі, з двора в двір, аж випадаю на вуличку, а за мною друзі. Але тут нова несподіванка. Зза рогу виїжджають повзи й швидко наближаються до нас. Тікати нікуди. Падаю в рів і чекаю. Але що це? Сильний вибух, перший повз підекочив, пристав і закутався димом, а інші завернули та подались назад. Це друг, що засів за рогом дому, поразив ворога "п'ятуком". Зриваємося, вибігаємо за місто, за річку Рааб. За нами палає Фельдбах...

М.С.

ПОСЛАННЯ СІРКИ ВИБОРИ

/ За Українською Пресовою Службою/

Десятого лютого цього року відбулися в цілому СРСР вибори до Верховної Ради. Згідно з донесенням московського радія преси, населення взяло масову участь у виборах та з ентузіазмом голосувало на вказаних йому кандидатів. За советськими даними в виборах взяло участь 99,5% населення.

Коли б ми були місяць до виборів написали, що в Советському Союзі у виборах візьме участь такий то а такий, скажімо 98,5% населення, наші передбачення не відбігли б далеко від правди. В Советському Союзі, в країні так зв. "нової демократії", у противагу до інших країн "старої демократії", виборчих несподіванок немає. Ідучи слідами Патьомкіна, який так прекрасно режисерував для цариці Катерини романтичні куліси української ідиллі по над Дніпром, більшевики, що зрештою не в одному наслідують традиції царської Росії, по-мистецьки режисерують у себе все: щасливе і радісне життя, ентузіазм громадян, стахановство, патріотизм ітд. Вони по мистецьки теж потраплять закладати потрібні їм декорації: інтернаціональну декорацію комінтерну, то декорацію патріотичної царської Росії, то знову слов'янофільства, православ'я, як в даний час їм потрібно. Вершком їхніх режисерсько-декоративних здібностей являється "найдемократичніша у світі" конституція та вибори, що час - до - часу ними учасливлють своїх і так найщасливі-

М.С.

Передсвятимччя РУСІЇ /ІІІ/

Наближується велике рожкове свято, Великдень. Люди масово очищують свої грізні душі на влаштованих в цілі цілі реколекціях, а я, скромний грішник, рішив ще передтим очистити мое грішне тіло, яке було именем брудне від душі, нашій та боровій лазні. Але увага! Не хочу, щоб ви мене зле розуміли. Це не значить, що я купаюся лише раз на рік, під Великдень. Я рівнох перед Різдвом відвідав цю культурну установу, якій на ім'я лазня. А ще вліті минулого року був три рази над морем, при чому раз/навіть!/ вліз до води.

Але до речі. Забезпечившись в рушнику та фасоване мило з підозрілим запахом, я поплентався до тієї лазні. По дорозі мене мало не переїхала "наука їзди" і два рази перебіг дорогу пес пор. Ліхощукого. І я, прочувавши щось злого хотів уже вертатися додому, коли пригадав собі, що мої добри колеги обіцяли мене викинути з шатра, якщо наречті вже раз не викуплююся. Зрештою, що очевидне, я в пересуди та забобони не вірю, но а крім того, зустрінув ще / на щастя/ комінаря, так, що остаточно опинився перед огорожою ураганного заведення. Там уже був досить довгий хвіст, та я, як старий практик, зараз прибрах урядову міну та пішов прямо до дверей. Все було б добре, коли б там припадково не стояв один пан, з опаскою ТВ, який по короткій та доволі голосній дискусії викинув мене на кінець черги. Сваритись я не хотів бо він

віших у світі громадян.

Але що криється за кулісами советської театральної сцени, на якій розігралося вже стільки трагедій цілих народів? Йде в правдиве, позбавлене театральної шмінки, обличчя ентузіастичних, найдемократичніших та завжди майже на 100% успішних советських виборів?

Ми знаємо, що криється за советськими п'ятьомкінськими декретами, за повінню слів та фраз советської пропаганди. Ми добре знаємо життя советських громадян, їхню відданість родині і Сталіну, їхній ентузіазм, зокрема ми, українці, що на практиці довгі літа проходили й ще даліше проходило пекло советської дійсності. Нам теж добре відоме правдиве обличчя нової більшевицької демократії та більшевицьких виборів.

Дуже часто застосовлялися люди, навіщо більшевикам цієї демократично - виборчої комедії. Адже на ділі, про те, що це комедія, знали всі: і виборці, і вибираючі, і Сталін зі своєю правлячою партією, і цілий світ. Ціла структура Советського Союзу побудована на брехні, самообмані та блефі. Отже черговий виборчий блеф мавби створити враження, що диктатуру пролетаріату дійсно піддержує робітництво та спролетаризовані селяни і інтелігент. До того ще Сталін і його кліка люблять додерживатися букви марксо-лєнінських законів. У тих законах стоїть, що більшевицька влада це влада робітника і селянина. Отже як без піддержки мас? ! І Сталін, ото "Корифей науки", як його прославляли в передвиборчій кампанії, скомбінував найдемократичнішу конституцію та створив комедію з демократичних виборів. Сюди доходило ще бажання Сталіна переконати західно-демократичний світ, що у СССР теж є демократія.

Так проходили всі дотеперішні вибори. На основі цієї самої випробованої практики перейшли й останні вибори. Тільки причини, які наказували більшевикам вирхісувати їх якнайкраще, були багато поважніші як досі.

СРСР, після розвалу Німеччини, вийшов на світову арену, як конкурент західно-демократичних потуг. Конкурент, який має

виглядав на сильнішого.

На двох дрюках перед лазнею писалася гарна вівіска з бляхи, на якій прочитав я: "Таборова Лазня" а під сподом "Кемп батс" / це було також таборова лазня але по англійськи. / За тою таблицею був комін і бочка. З коміна курилося, а в бочці була ропа. На право і на ліво було по одному бляшаному баракові; до них входили люди брудні, а виходили мокрі. З середини було чуті доволі сильний гамір. Це правдоподібно були крики, що їх видавали вдоволені з зимної купели.

Діждавась і я своєї черги. Впхнули мене в одну з цих бляшаних буд, захочуючи до поспіху. Знайшовшись внутрі, я недовірли-

во поглянув на ряд душів, з яких / приблизно з кожного третього / капало по чотири краплі води на хвилину. Я запхав пальця під одного з них і, здивований, ствердив, що вода направду тепла. От таборова техніка! Надворі бочка ропи, а тут тепла вода! Трохи вона заповолі капає і дещо замокра, але чого то не робиться для гігієни! Душі були розміщені по двох боках цегляної стіни, тzn. було їх усього два ряди. З лівого боку текла вода, як я вже сказав, з кожного третього, а по правому боці взагалі не текла. Побоюючись, щоб і по лівому боці не забракло води, я почав швидко роздягатися і, як був уже цілком голий, вода, як я передчував, перестала текти. Той, що стояв коло якоїсь корби, крикнув: "Вода зараз буде!" і я послухав його та не вдягався, але,

таємні плями їх розложити та загарбати їхню спадщину. Одною з найбільших перешкод, які, на думку Советів, зберігають західні маси перед московським большевизмом, є їхнє недовір'я до нього, як носія антидемократичних диктаторських традицій. Цю підзорливість старажаться большевики усунути за всяку ціну. Звідсіля стільки шуму та галасу довкруги країні, досконалішої советської нової демократії, звілсіля і бажання представити перед світом свою виборчу систему найбільше поступовою та створити ілюзії виборчого ентузіазму мас. Все це робиться на те, щоб доказати наївним західно-европейським масам, що в Советському Союзі існує дійсна, непідфальшована демократія. Але найбільше йде Сталінові про те, щоби показати світові наче б гноблені підсоветські маси стояли за режімом, наче б зокрема поневолені народи погодилися зі своєю долею та зложили зброю. Не так давно ще провадило НКВД вибори в Югославії та Болгарії, щоб замілити світові очі, наче б тамошні маси визнають агентурні московські уряди. Це потрібне було большевикам у час, коли в світі йде спір за т.зв. демократичність чи недемократичність балканських режімів. Тепер важно Сталінові доказати, що не тільки на теренах, ним новозавойованих, але також і в самому СРСР панує демократія та маси стоять за режімом. Це важно зокрема тоді, як споза залишої куртини щораз частіше доходить у світ голоси про визвольну боротьбу поневолених народів проти большевицького імперіалізму. Сьогодні весь світ знає про визвольну, збройну боротьбу таких народів, як українці, серби, чи поляки. Боротьба УПА стає щораз голоснішою. І саме виборчий сталінський блеф має приглушити брязкіт зброї, що доходить сьогодні в світ з України та інших поневолених Москвою теренів. Україна проголосила бойкот виборів. Бічного теж цинічного, що саме ця противиборча акція, ведена українським самостійницьким рухом, є для большевицького режіму болючим ударом. Та жадні виборчі обмани не зможуть закрити цієї безперечної правди, а це факту безкомпромісової боротьби українського народу і других поневолених народів про московсько-большевицького насильства.

Так зустріла Україна сталінські вибори. Український народ відповів немаючою боротьбою. Тому, хоча було і передбачено/ большевицькі імперіалісти трублать про свої виборчі успіхи, / хто познайомлений з советською дійсністю, знає, що їм радіти немає чого.

діставши гусячу шкірку, дзвонив зубами. Коли мені було цього забагато, таки почав натягати на себе вбрання. Ледви встиг одягнутися, вода пішла знову. Я, для всякої певності, перечекав 10 мінут, і тоді роздягнувся та поліз під душ. Вода була навіть присмна, але, поки я намилився, її вже знову не було. Ось Так намилений, я чекав близько чверть години, а потім той відкорби сказав, що води сьогодні більше не буде, що це від нього не залежить, що йому дуже прикро, але він на це не порадить ітд. Я йому подякував за цінні інформації, вдягнув штанці,

взяв під паху вбрання і побіг додому. Тут рештками ранньої кави / води не було вже в ніякому крані/ я змив з себе милини. Під вечір я почав пчихати, а далі-кашляти. І все це тому, що кіт, чи радше пес /але він дійсно був такий малий, немов справжній кіт/ перебіг дорогу. На другий день огинувся я в ревірі/ це вже наслідки зустрічі з коміндром/ на доброму, шпитальному / англійському/ харчі.

: : : :

УВАГА ! УВАГА !
Конкурс на пам'яткові таборові значки продовжено до 1 травня 1946 р.

ВІСТІ зі світу

+++ Світова Рада Безпеки, по довшій і горячій дискусії прийняла постанову не знімати перського питання з порядку дня, доки СРСР не відтягне своїх частин з Персії; не знімати нагіть тоді, коли б сама Персія таке прохання внесла!

Видно з цього, що світ все орієнтується у "добровільності явищ", у совітській сфері впливів. СРСР, Франція і Польща голосували проти цієї постанови Ради Безпеки. За постанововою були: ЗДПА, Британія, Голландія, Бразилія і Єгипет і навіть Мексик! Однак важним є не те, що тідносно Персії прийнято таку постанову, а що її взагалі прийнято, і цим самим створено реценсію/ первопочин/ до подібних внесків і у інших спрах, що на майбутнє світової політики мусить мати вирішне значення.

Можна собі уявити, який настрій зашанував биу Кремлі, коли б одного дня іпр. Канада внесла прохання розглянути времті справу України на міжнародному полі, а Світова Рада Безпеки, помимо протестів п. Мануйльського, внесла постанову, щоб усі доблесні частини покинули Україну, щоб там можна було времті перевести правдиві демократичні, вільні вибори...! прим. ред./

+++ УПС/ В зв'язку з невідомним уступленням Берії з посту комісара НКВД, кружляють різні поголоски. Один знавець російських справ у Лондоні заявив, - як поідомлює "Штандар Польські", - що Берія був жертвою непорозуміння з марш. Тимошенком, який попирає концепцію автономії для Радянської

України. Цю справою цікавляться міжнародні кола в Лондоні, так з огляду на внутрішньо-совітські непорозуміння, як теж з огляду на совітську гру проти Англії при помочі "українського делегата" на міжнародному полі. Від себе додамо, що навіть коли б здогади лондонського знавця були правильні, то таким новим українізаційним курсом більшевики нікого більше не обмануть. На нашу думку більш правдивою причиною усунення Берії було це, що він не зумів на час зліквидувати противольшевицького революційного руху в Україні та інших поневолених Москвою краях.

+++ Радіо Лондон 14.4.46 подає домовле про величезну маніфестацію болгарського населення в Софії з нагоди приїзду представника англійської Партиї Праці.

+++ Р.Л. з 16.4.46 подає, що премієр Туреччини зложив заяву, що Туреччина не думає відступати прав до Дарданелів ні ворогам ні приятелям.

+++ Р.Л. 16.4.46 Англійський уряд подав до відома, що за час війни доставив до СРСР 5218 повзів, 7411 літаків та медикаментів на 120 міл. фунтів штерлінгів.

+++ "Свобода" 16 березня 46 подає, що 22 лютого б.р. відбулися в Пітсбургу наради представників головних допоміжних організацій Америки в справі спільних метод боротьби з комуністичною агітацією. Нарадами проводив п. С. Ткач/ Закарпаття/ Рішено створити організацію "Злучені Американські Організації проти комунізму". До тієї організації входять представники усіх національних груп в Америці, яких рідні країни опинились під совітською диктатурою. Ціль організації: боротьба з комунізмом в Америці та з більшевицьким імперіалізмом в Європі. Вислано протест до Конгресу проти віддання України, Словаччини, Польщі, Угорщини, балтійських країн, Югославії та Болгарії під панування комунізму.

+++ "У зв'язку з комунальними виборами в Італії, о відбувається кожної неділі в різних місцевостях, коли партія погильє свою програнду та терор. До своїх террористичних воївок втягає в першу чергу чужонаціональні бездомні елементи, яких після виборів легко можна буде визбутися, як непотрібного баласту" - пише італійська католицька преса, обговорюючи справу вбивства провідника Християнської Дем. Партії. Замітне, що між вбивниками є трьох неіталійців.

+++ Варшава, 17.4. Америка задумує розбудувати великі летунські бази в Персії та Трансйорданії, як це вже зробила в Абісинії.

+++ Лондон, 17.4. Індійські комуністи домагаються, щоб Англія забрала свої війська з Індії найпізніше до біох місяців від призначення Індії цілковито незалежною.

+++ Британські й американські кореспонденти повідомляють з Італії, що в краї росте комуністичний терор у відношенню до цивільного населення, зокрема до чужинецького, що знаходиться на італійській території. В Римі, Барі й Равенні та інших містах військові аліантські власті перевели арештування за підозрілих в різних вбивствах осіб, при чому виявилось, що ці особи є членами компартії Італії. В околиці Барі знайдено трьох вбитих німецьких полонених. Як стверджено, вбивство мало політичний характер.

З Українського життя

+++ "АПВ" з 13.4.46 повідомляє за варшавським радіом, що "банди українських фашистів" не допускають до висекення українців з околиць Ряшева й Березова. В багатьох місцевостях дійшло до кривавих сутичок між місцевою поліцією та "бандами".

+++ "Америка" з 21.3.46 пише: "Дня 21. вересня 1945 польський уряд безпеки арештував Преосв. Й. Коциловського й о. В. Гриника. Вони перебували у в'язниці в Ряшеві, разом з нашою світською інтелігенцією, до половини січня ц.р. Польські урядовці "безпеки" ввесь час домагалися від Кир Йосафата, щоб він підписав декларацію, що "добровільно", як українець, віде до сов. України. Відповідь була одна: "Рим поставив мене в Перешиблі й одинокий Рим може мене звідсіля відкликати".

Преосв. Йосафата й о. Гриника били у в'язниці до тієї сиєпені, що останньому повибивали зуби й нарушили ребра. При кінці січня їх обох відвезли до Медики, що є вже в межах України, де їх зараз заарештувало большевицьке НКВД. Тут їх притримали півтора тижня, а потім випустили."

+++ "В жорстокий спосіб замордували перемиського декана, о. Войтовича з родиною. На мості на Сяні в Перешиблі добили прикладами інж. Вільховського. Преосв. Лакота живе. Вісти, що передше прийшли до Америки, показалися невірними".

+++ "Вісти" з 1.4.46 пишуть: "Вістка про арештування проф. Кубійовича й др. Паньківською показалася фальшивою, бо проф. Кубійовича ніколи не заарештовували і чутка, пущена про нього, була вигадкою неприильних нам чинників. Рівно ж др. Паньківський є на волі!"

+++ У згаданому числі "Віостей", у статті К. Мулькевича "Українська еміграція у В. Британії", читаємо: "Маса українців в польських збройних силах взяла участі в усіх кривавих боях в "Франці та Ероні, проти німців та італіців. Ми довідуємося, що найбільша польська перемога" під Касіно в Італії є львиною заслугою українців в польських мундирах. Там згинули сотки наших людей під польським прапором, там тех українці вкрилися безсмертною славою. Цього факту польська команда не може затайти. В дених наказах польської армії, що змагалася на терені Італії, зараз по битві за Касіно, ми зустрічаємо кілька десят українських прізвищ тих, що були відзначенні за очайдучність і ге-

ройство." Автор кінчить статтю такою заввагою: Історія повтаряється. Перемога Сеческого під Віднем, де ураїнське козацтво розгромило турків. Перемога Підсусдского під Варшавою, т.зв.

"цуд над Віслов", де українська армія під проводом отамана Петлюри розбиває еліту більшевицьких військ. І врешті Італія - Монте Касіно. І знову слава припала полякам, а геройські вчинки українського вояка свідомо промовчуються."

+++ Між 2-им і 12-им березня ц.р. відбулася в Генуї, в галерії мистецтва Р. Ротта, особиста виставка українського майстра Івана Кураха. Італійські мистецькі круги добре знають його образи з кількох попередніх вистав в Міляні. І. Курах займає посаду професора рисунку в мистецькій школі в Римі, Міляні та інших містах Італії.

+++ "Наш Клич" з 30.3.46 повідомляє, що в Лондоні з'явилася брошурка католицького письменника Мішеля Деріка, п.н. "Східні католики під совітським пануванням", яка описує стан української католицької церкви в Західній Україні. Автор дуже вірно подає історію гр.-кат. церкви в Україні, звертаючи головну увагу на її переслідування в давнину й тепер.

В тому самому часописі з'явилася обширніша стаття про життя нашого табору.

Слід завважити, що число "Нашого Клича", з якого ми беремо вище подану вістку, пошилось на фототипі у 1000 примірників.

+++ Як повідомляє країнська Пресова Служба, в Україні з'являються такі періодичні видання: "Повстанець", "За Українську Державу", "Ідея і Чин" і "Червонець". Останній здобув собі таку велику популярність в народі, що совітська влада була змушені звільнити з заслання О. Вишню, під умовою, що він видасть "Червоний Перець", для противаги повстанському. "Червоний Перець", замість бути гумористичним часописом, стався риптилькою для оплюгування всього, що українське.

+++ Згідно з вістками з краю, дії УПА не припинилися. Як великою популярністю користується УПА серед населення України, а навіть Польщі, Словаччини та червоної армії, свідчить хоча навіть такі вістки /беремо з часопису "На Сторожі"/: "Чільний перемиський гарнізон польського війська відмовився брати участь в поборюванні українських повстанців і треба було стягати військо аж з Krakova". "Кинута до боротьби з УПА армія 4-го українського Фронту червоної армії впovні відмовилась вести цю боротьбу й командування мусіло перекинути її на Далекий Схід. Червоноармійці голосно заявляють, що вони тієї самої думки, що й УПА, та кожної хвилини готові виступити проти ненависного режиму, коли тільки буде для того відповідний момент. Дуже часто можна занотувати випадки, коли червоноармійці чинно виявляли свою ворожість супроти НКВД. Коли напр. в одному селі в Добромильщині більшевики хотіли заложити колгосп, червоноармійці, які стояли там постоєм, виступили гостро проти колгоспів, заявляючи на мітінгу, що вони не на те воювали та здобували Берлін, щоб заводити колгоспи. Між присутніми більшевицькими пропагандистами - з однієї сторони, і червоноармійцями - з другої, дійшло до сварки, у висліді якої червоноармійці побили кількох більшевиків та розігнали зборище!"

+++ Регенсбурзьке "Слово" приносить відомість, що друкарня Д. Сажника в Авгсбурзі видала ось такі книги: "Співає колос" Яра Славутича, "Близьке й далеке" Юрія Балка та новелі "Місячні ночі" В. Русанського.

+++ У зв'язку з виборами в ССРУПС пише ось що: "Вже перед виборами більшевики розставили по всіх селах України сильні гарнізони НКВД, що почали грабити й тероризувати населення, щоб у цей спосіб змусити його до участі в виборах. Революційні чинники проголосили бойкот виборів, а відділи УПА повели акцію винищування гарнізонів, щоб зберегти народ від терору НКВД."

С П О Р Т У Т А Б О Р І .

Пояснення про Таборову Відзнаку Фізичної Справності.

Учасники діляться на три категорії, відповідно до віку. Перша - це категорія учасників до 30, друга - до 40, а третя - понад 40 літ. Кожна з тих категорій має визначене мінімум осягів /гл. попередне оголошення/. Учасник з групи молодших змагунів не може поборювати мініма, призначеної для учасників старших віком, натомість дозволене, а навіть побажане, щоб старші здобували ~~ослуги~~, призначенні для молодших.

Т.В.Ф.С. є двоякого роду: срібна й золота. Учасник, який осягнув мініма, приналежні до його категорії віку, здобуває срібну відзнаку. Щоб здобути золоту, треба осягнути мініма для учасників сусідньої категорії. Нпр., коли учасники понад 40 літ хотіли здобути золоту відзнаку, повинні ~~ослугути~~ мініма групи нижче 40 літ. Учасники змагань до 30 літ, щоб здобути золоту відзнаку, мусять ~~поборювати~~ роздільні окремо мініма /гл. поперед. ком./. Всі конкуренції поділені на 7 груп. В першій групі є три короткі біги і учасник має право вибору якогонебудь з них. В другій групі є два довгі біги, один з них учасник мусить відбути. В групі 3 учасник має право вибору одного мету. В групі 4 один скок є обов'язковий. П'ята група має три різні конкуренції. Коли учасник не вміє плавати, може брати участь у весняному бігу навпростець, або в змаганнях за мистецтво у спортивних грах, чи копаному м'ячі. Групи 6 і 7 не дають права вибору. Кожний учасник мусить піднестися на дручину відповідну кількість разів, залежну від віку, і кожний мусить брати участь в бігу з перешкодами.

Перша імпреза, яка дає всім учасникам змогу осягнути один щабель до В.Ф.С., це ВЕСНЯНИЙ БІГ НАВПРОСТЕЦЬ.

Тому всі на старт до ВЕСНЯНОГО БІГУ НАВПРОСТЕЦЬ!

ВЕСНЯНИЙ БІГ НАВПРОСТЕЦЬ.

Дня 23.4.46, в год. 16,00, відбудеться на спортивній площі весняний біг навпростець. Траса бігу 1500 метрів. За добресяги будуть роздані нагороди. Відбутий біг буде зачислений у учасників при здобуванні Відзнаки Фізичної Справності.

Збірка змагунів, суддів - в день бігу, в год. 15,30, на спортивній площі.

+ + +

ТАБЕЛЯ роздрівок за першество таборів в копаному м'ячі.

<u>М. Дружина</u>	<u>гри</u>	<u>точки</u>	<u>вер.</u>
1. Табор 2	10	20:0	45:8
2. Табор 1	10	16:4	43:10
3. Табор 5	10	16:4	29:25
4. Червія	10	12:8	30:18
5. Візерба	10	12:8	34:28
6. Цезаріатіко	10	8:12	25:37
6. Ген. таб.	10	7:13	29:44
7. Табор 4	10	7:13	14:38
8. Мірамаре	10	6:14	12:10
9. Трансп. К.	10	4:16	9:33
10. Пі. Парк	10	2:18	7:28

В цей спосіб в першій рунді роздрівок наша однадцятка запевнила собі 2-ге місце. Сподіваємося, що в другій рунді, яка розпочнеться безпосередньо після від'їзду звільнених з таборів, наша презентація зуміє здобути собі мистецтво таборів.

УВАГА!

ТАБОРОВИКИ!

Дня 10.6. ц.р. відбудеться відкриття 3-ої Виставки Самодіяльності. Близькі інформації в справі виготовлювання експонатів дає піолк. Сосідко /Варст. Сотня/. Речинець складання експонатів - 3.6. ц.р., в Культ.-Осв. Відділі.

Доловімо всіх отарань, щоб ця Виставка, під оглядом виконання експонатів та кількості виконавців, перевищила обі передні.

Культ.-Осв. Відділ

ПРОГРАМА ВЕЛИКОДНИХ БОГОСЛУЖЕНЬ

ІМПРЕЗ

18.4.46 Великий Четвер:

Служба Божа св. Василія В. з Вечірнею о. Дзідба	-	год: 09	-гр.кат.
Страсті Господні	"	19	правосл.
" "	"	20	-гр.кат.

19.4.46 Велика П'ятниця:

Царські Часи - Вечірня і винесення Плащениці	-	" 09	-гр.кат.
Винос Плащениці	-	" 15	правосл.
Єрусалимська треня при Божім Гробі	-	" 19	-гр.кат.

20.4.46 Велика Субота:

Утреня і після утрені обхід з Плащеницею	-	" 05	правосл.
Служба Божа	-	" 09	"
Служба Божа св. Вас. В. з Вечірнею о. Ратушинський	-	" 09	- гр.кат.
Читання Діяння	-	" 21	правосл.

21.4.46 ВЕЛИКДЕНЬ:

Воскресна Служба	-	" 00.30	прав.
Свячення пасок по Службі Божій	приблизно	" 06	"
Воскресна Утреня, Служба Божа св. І. Золотоустого			
і свячення пасок коло церкви з участю представ-			
ників полків і частин/від кожної сотні/	-	" 05	- гр.кат.
Вечірня з процесією кругом церкви	-	" 16	прав.
Вечірня	-	" 18	-грек.кат.

Боксерські змагання в 2-ому таборі

Змагання копаного м'яча 2-ої дружини в 2-ому таб.-

Американець-комедія

- " 20.00 театр

22.4.46 Світлий П'єнеділок:

Служба Божа тиха	-	" 6.30, 10.00,	
		11.00	гр.кат.
Служба Божа співана	-	" 8.30	"
" " в 3-ому таборі	-	" 9.00	прав.
Змагання копаного м'яча з "Форлі"	-	" 15.00	грицер
Американець-комедія	-	" 20.00	театр
Кіно- під голим небом- "Граммо"	-	" -	-

23.4.46 Світлий Рівторок:

Служба Божа тиха	-	" 6.30, 10.00,	
		11.00	гр.кат.
" " співана	-	" 8.30	" "
" "	-	" 9.00	прав.
Вечірня	-	" 18.00	гр.кат.
Весняний біг навпростець	-	" 16.00	площа
Копаний м'яч "Олд Бої" - Штаб "проти" "Олд Бой" табор-	17.30		
Ревія "Весна іде"	-	" 20.00	театр
Кіно під голим небом "Смійся балццо"	-	" -	-

24.4.46 Середа:

"Весна іде" - " 20.00 театр

25.4.46 Четвер:

Американець - комедія - " 20.00 театр

26.4.46 П'ятниця:

"Весна іде" - ревія - " 20.00 театр

27.4.46 Субота:

Американець - комедія - " 20.00 театр

28.4.46 неділя:

"Весна іде" - ревія - " 20.00 театр

З нагоди Свят Воскресення Христового усім
Співробітникам, Читачам та Прихильникам Ре-
дакція бажає, щоб воскресні дзвони на сліду-
ючий рік дзвонили Ім уже в Воскресій Бать-
ківщині.

Х Р О Н И К А .

13.4. О.Ратушинський та хор. Вав-
рик виїхали до Риму по закупи.

Закінчилися реколекції для
інтелігенції.

На сходинах Студентської Гро-
мади стр. Дикий відчитав реферат
п.н. "Фатум історії".

У змаганнях копаного м'яча
з 2-им німецьким табором виграла

наша дружина у відношенні 2:1.

16.4. О. Ратушинський та хор.

Ваврик вернулися з Риму.

17.3. Змагання копаного м'яча
між презентацією нашого табору
й табору Мірамаре. Вислід 2:2.

: : :

Віймки з листів до Редакції.

К. Мулькевич, редактор "Вістей":
"За листа й матеріяли щиро дякую.
Я вислав до Вас вже дещо через
о.др. Кунінра.

Хочу Вас повідомити, а одно-
часно попросити співпрацювати у
видавництві "Українських Науково-
Літературних Вістей", що появ-
ляться в червні ц.р. Коли Ви зго-
дитесь, прошу вже нам вислати дещо
з Ваших праць.

Як вже Вам відомо, накладом
нашого Видавництва вийшли такі
книжки: "Аркадій Ярош" Гліба Сі-
рого, повість, що змальовує ук-
раїнське життя під німецькою о-
купациєю, та "Чому я не хочу вер-
тати на родіну" Івана Багряного.
В приготовленні маємо ще кілька
сучасних повістей".

Т.К., Інсбрук:

"Я сердечно дякую Вам за таборову
газетку. Вона дуже мені подоба-
лась, є багато цікавіша від на-
ших видань, які часами нудять."

П.Пігічин, ред. "Нашого Клича",
Льондон.

"Сердечно дякую Вам за Ваш
лист з 25.2.46 та за Ваш часо-
пис. Ваше життя в таборі дуже
нас тут цікавить і я інформую
наших читачів про Вас в "Нашому
Кличі". Дуже радо буду Вам поси-
лати матеріяли, яких Ви бажаєте.
Прошу мене повідомити, що в го-
ловному Вас цікавило б. Прошу по
можності присилати мені Ваші ви-
дання. Дуже я був би Вам вдяч-
ний, якщоб Ви прислали мені доте-
перішні та дальші числа часопису
"Оса". Кожне число "Нашого Кли-
ча" я Вам висилаю правильно. Про-
шу прияти мої найкращі побажан-
ня всего доброго з нагоди Вели-
кодніх Свят. Може слідуючий Ве-
ликдень будемо святкувати серед
країнських обставин".

Г.Дреборт, Льондон.

"Вашого листа й Ваші цінні
видання я одержав через Льондон
19.3., за що Вам дуже щиро дя-
кую. Як з листа, так і з газеток,
я більше пізнав Ваше життя і ті-
шусь, що під оглядом духовим
стоїть дуже високо".

Засилаю щиро-сердечне поздо-
ровлення й побажання успіхів
праці від себе й друзів з СУБ".

: : :

УВАГА!

З тим числом закінчуємо випуск
сензаційного роману "Марко Бур-
джа" В. Дончака. "Марко Бурджа"
явленається четвертим з черги ви-
пуском нашого Видавництва.

Слідуюче число нашого часопису
появиться аж в неділю, 28.4.

: : :

Ось так і тепер він дістав відповідальнє завдання: за всяку ціну здобути ті мотори, що їх порушує атомова енергія. Чи він їх купить, чи викраде - однаково. Конзуль, припоручаючи йому це, навіть не поспішав, чи можлива це річ /бо ж московські верховоди його теж про це не питали/. Що конзуль в цій справі був безпомічний, Розов зінав, бо інакше не поручав би він цього Йому, Розову, а полагодив би сам. Як не намагався Розов узвійти в порозуміння з фірмою "Бумс і КО", нічого з того не виходило. Фірма посилала машини до інших держав, про тім таємно, - про це Розов цінчака точно - а їм, росіянам, своїм приятелям, навіть не говорили про це..

Але добрей.. Там, де не помогають громі, мусить помогти розум. А розуму Розову не бракувало. Ого! На свому житті він зут стрічав що складніші речі, але й там давав раду, а тут він працює, бо на те він старий, хитрий, далекогордий. При тому до помочі мас цей "дріб'язок" отих Чарлі, Волкових, Тані, Бугрова та інших, сліпих і нерозсудливих виконавців його задумів. Які вони дурні! Дурні, як дітваки! Один тільки є хитріший від нього, але ...

Розов, здавалось, не слухав свого співбесідника, проте ніяке слово не пролітало мимо його вуха.

- Так, так - промімрив він - Витрати великі, а наслідків маже не видно.

- Ха - ха! - сміяється співбесідник - Товариш Розов жаліє грошей. Ха-ха! А знаєте ви стару приповідку: "Чим більше викинеш у вікно, тим більше прийде у двері"? ..

- Я знаю це ще тоді, коли смоктик смоクトали. Я знаю також, що у двері може прийти те, на що ви не чекаєте. Розумієте?

- Так. Отже, щоб запобігти цьому, треба збільшити витрати. Одне без одного неможливе! - сказав Чарлі /це був він/, прикурючи цигарку.

- Е, пусте говорення! Маєте до диспозиції ще кілька тисяч, але, прому вас, будьте економіч-

німі, бо з цього ще колись прийдеться здати рахунок! - сказав Розов, подаючи кілька банкнотів.

- Якось воно буде - потішив Чарлі й заховав банкноти.

Розов хотів ще щось сказати, але стримався, бо що може розуміти оце теля? Правда, Чарлі легко може завести знайомство, з ким хоче, вміє мовчати, але хто ж не зуміє зробити цього за такі гропі, які він бере?

- до речі... Як поводиться наприму "земляків"? - перебив мовчанку Розов.

- Ах, пробачте, товариш Розов. Зовсім забув про це. Сьогодні ранком я зустрів його. Просив чаю роботу. Обіцяв завтра прийти.

- Який це вже раз? - іронічно скрививши лиць, спітав Розов.

- Завтра обов'язково прийде. Завтра неділя...

- Будемо надіялися. Запросите на вечір Таню, Зіну також. Других гостей я заздроту єм - сказав Розов, відкрив течку, витягнув знімку, з якої суворо споглядав Марко Бурджа.

XVII.

Сім'ице.

Америка...

Скільки людей, дивлячись на географічну карту, ведуть очіма по морях, океанах, материках, і зушинюють свій зір на тій частині світу, яку звуть Америкою...?

Америка... Край золота 1 щастя. Край легких вдач і сподівань. Край мрій.

Шільйони людей різних національностей, різного віку, різних станів, різних переконань кидають рідні краї і, не зважаючи на великі витрати та дорожню переїзд, прямують до Нового Світу, надіючись знайти там "кліб за дармо", пізнані лішне життя. Багато таких "шукачів щастя" прибуває до Америки і вже з перших кроків шукань розчаровується, бо в Америці не всім щастить. Інші, переборовши перші нездичі, потім таки добиваються свого.

Вже така вдача американця, що він не може тупицювати на одному місці, але шукає чогось нового, цікавішого. Лише вам вдастся на якийсь час притягнути його увагу, — вам усіх забезпечений; в короткому часі ви виб'єтесь споміж інших, дійдете до тисяч, до мільйонів.

Але в Америці не тільки піднімаються; там також падають; бо кожний день приносить нові винади, нові сенсації. і коли американець зацікавився чимось іншим, а від вас відвернувся — ви падаєте, а на ваше місце випливає чоловік щасливець, щоб завтра також упасти, як ви сьогодні. А коли вчора вас зіпнули з висот життя на самий низ, ви сьогодні піднагаєтесь зацікавити американського горожанина чимось новішим, незвичайнішим, щоб завтра зіпнути того, який вчора повалив вас.

Х Х Х

Молоде подружжя, що сиділо в збоку й в голос обговорювало якусь юдинку справу, перешкаджало Маркові підготуватися до приходу до земляків-емігрантів. Йому хотілося прийти веселим, займавим, всіх зацікавити, захопити. Вже наперед придумував всякі відповіді на можливі питання, підбрав слова, фрази.

Подружжя засміялося з чогось дуже голосно й Марко з досади трохи не вилявся. Де вже тут думати...

«Та що це я перший раз на побачення іду, що боєся бути розгубленим? Адже там будуть усі свої, українці. А коли буде свій брат, буде й спільна мова» — вирішив і відвернувся до вікна.

Автобус зупинився, викидав з себе частину пасажирів, а на інше місце аскакували інші, що спішили зняти вільні місця.

— Великий Бродвей! Великий Бродвей! — вигукувала кондукторка і Марко пополяував до виходу.

Великий Бродвей якраз починає жити. Безперервним потоком спішилися проході, великою чергою чекали авт на вільний переїзд, відзвінювали трамвай, лаялись роверисти. Прийшла та година, ко-

ли пвидне можна кудись дістатися піхотою, ніж автом. «Корки», які творилися від безлічі авт на перехрестях, тормозили ввесільний рух, тиблільше, що сьогодні була неділя.

Марко перейшов на ліву сторону вулиці й новомі пішов уперед. Приглядався числом домів. Ага, паренті. Поглянув на число на картці. Так, це тут. Двоповерховий дім нічим не відрізнявся від інших, і виходив на вулицю двома під'їздами. На одних дверях висіла табличка з написом: «Входу немає», тому Марко повернув до других. У невеличному курорті його перестрів якийсь чоловік, який лагідно посміхнувся, вітарчи його.

— Як зголосити? — спитав.

— Бурджа. Марко Бурджа. Але, профітте, може я не єди поїхав? — сказав Марко, заглядаючи в картку.

— Сюди, сюди, пане. Властиво, на вас уже чекають. Проходьте!

У передпокіє висіло декілька мужеських та жіночих плащів і капелюхів. Було чуті густий бас, який щось розповідав. Долітав сміх, заражений та голосний. Потім долетів жіночий голос, після того знову сміх. Слуга, який Маркові розлягнувся й показав, у які двері йти, а сам тільки зголосив: «Пан Бурджа».

Марко очинився в кімнаті, у якій побачив кількох панів та дві жінки, що відразу затихли і повернули до вного голови. Настала тиша.

— Ах, пан Бурджа! — виконився Чарлі — Наречті ми вас дочекалися. Прощу, пропу ѹ дорогого господина. Та не черюнійте й не соромтеся... Тут усі свої! — і підівів гостя до стола.

— Знайомтесь: це мій батько, що дуже цікавиться землю, продовживав Чарлі — Це Таня, це Зіна, це ...

— Дуже радий бачити вас у себе, молодий чоловіче. Як герно, що ви прийшли. Ви не можете свої уязити, пане Бурджа, як радіс українець на чужині, зустрівши земляків та що тає, що недавно покинув батьківщину!

— А щось звідсі... Прочитайте, будь ласка — ти чуєш їй газету в руки.

Маріста не лідво взяла підальше. Вона, ма, що сама продаєма різні газети, проте читати їх не любила і взагалі ніколи не заглядала до ніяких часописів, тож тільки тепер довідалася, яку трапну вістку продавала разом з ранішніми газетами.

Пригноблена вернулась до батьків і розказала про синкення Марка, відтак поділілася нещасливою вісткою з Мері. Остання не могла зрозуміти цього всього.

— Що робиться тепер на світі? — нарікала. — Ех, нема то як давніші, спокійні часи, коли ніхто нікому не перешкоджав жити, ніхто не зникав, нікого не вбивали! Чи скінчиться коли-небудь оця ненависть між людьми? Чи прийдуть знову гарні, спокійні дні?

А Маріста плакала.

х х х

Містер Холт встановив, що знайдений Штенером чоловік ніхто інший, як Марко Бурджа. До потерпілого спровадили кількох знаних лікарів, яким Холт наказав за всяку ціну врятувати бідолаху від смерти. Зроблена операція в передплеччі трохи поправила стан здоров'я хворого, проте Марко до пам'яти ніяк прийти не міг. Відповідальний лікар, оглядаючи його, час від часу хитав головою, і на закінчи Холта, який безпереривно долічувався про стан здоров'я Марка, відповідав, що рана дуже не безпечна. Перелів крові, крім сильної гарячки, нічого не дав. Марко маячив. Кликав Маріstu, вимовляв імена Білля, Чарлі, Тані. Кілька разів підіймався з ліжка і, вигукуючи: "Тікайте, тут совети!", намагався вискочити з ліжка.

Це тривало кілька днів. Але вкінці гарячка минула і хворий тримався зовсім спокійно. На всякі питання, які ставили йому лікарі й сам Холт, відповідав одним "не знаю". Коли спитали про його ім'я та прізвище, відповів також "не знаю". Містер Холт відвідав стару Мері й, діс-

тавши від неї потрібні відомості про Марка та довідавшись про його зв'язок з Марістою, забрав молоду лівчину до лікарні, надіючись її приявністю привести бідного хлопця до пам'яті.

Маріста, побачивши Марка в такому грізному стані, дуже перелякалася, але, запанувавши над собою, кинулась до ліжка й обсилала свого коханого градом поцілунків, раз-по-раз повтарючи своє: "мій любий Марк". А він дивився на неї розгубленим поглядом і не виявляв ніякого зацікавлення нею. В одній хвилині заважили, як він раптом зробився серіозним, довго вдивлявся в Маріstu, а потім в його очах з'явився бліск притомності.

— Маріста?... — спитав слабим голосом, легко піднісши голову.

— Де я? — добавив, розглянувшись кругом.

Потім беззільно впав на подушку. Забувся знову. З тієї хвилини пам'ять більше не верталася й лікарі були пересвідчені, що Бурджа етратив її на все. Холт, хоч як йому було прикро слухати це, держався весело.

— Ми мусимо привести його до пам'яті! — повторюв увесь час.

В Маріstu ледви вмовили, що Маркові нічого вже не грозить і за короткий час вернеться додому. При тім Холт він від неї слово, що вона нікому не розкаже про свого нареченого, навіть Мері. Лікарям та кільком кореспондентам, яких Холт в ніякий спосіб не міг зbutися, наказано також не розповсюджувати ніяких вісток про це.

XXX.

По протилежному боці.

Мак Дуглас умирал...

Обезсилений, лежав під стіною і, хоч був уже свідомий того, що смерть неминуча, він ще надіявся жити. Чекав на якусь несподіванку, на пробліск якогось щастя. А сили, яких і так було вже несагато, покидали його. Не знат, скільки часу проплив в підралі, бо з хвилини, коли спинився в ньому, до нього ніхто не приходив, нічого не приносив. Здавалося, про нього

забули. Голод, що докучав Макові, посилювався з години на годину й доводив його до божевілля. В приступі злости скинув чревики й гриз шкіру. А голод спрага посилювався, смерть наближалася. Помітив, що ковнір став дуже вузький і душив шию.

Те саме в рукавах. Вони були теж тісні й нестерпно душили руки. Що це? Може яка невідома сила? Вже готовий був цьому повірити, але догадався, що це від голоду пухне тіло. Зібрав останні сили, підвівся, кричав різні проклони, бив у стіни, лихо речстав. Але ніякої відповіді не було. Тільки відгук відбивався від долівки та стін і бренів якийсь час у повітря. Та й кричати не стало сили. Звалився на цемент і вже не підносився. Завважив, що ісhti вже так не хотілося, як спершу, спраги також не відчував. Надходив кінець. Вже не міг відкрити очей, поворути рукою, або ногою. Навіть уста вже не підпорядковувались нему. В голові круїзали якісь райдуги й ресипалися на тисячі кольорів. Бачив, як над ним скилився Брікет і, іронічно перекривши лиць, говорив: "Дурний, дурний, дурний!" І чомусь рядом з Брікетом виросла Таня, ніжно взяла його за руку і повела кудись у чорну пітьму.

До слуху долетів стукіт дверей, чув тверді крохи по підлозі. Може здається? Ні... Хтось підходить до нього... Іх не видно. Не можна відкрити очей, немає сили. Відчув електричне світло на свому обличчі, хотів щось сказати, але не міг...

- Ще живий? - хтось питав.

- Так.

- Добий його, щоб не мучився.

- О, ні. Ці муки то його кара. Вже, здається, восьмий день він тут. І так скоро він сам здохне...

Пішли. Ще чути, як скрипнули двері, потім тихо. Мак зробив надлюдське зусилля, хотів піднятися. Напружив останні сили.

- Прокляті! - крикнув їм услід і опав без духа.

ХХХ

Розов передчував катастрофу.

Про наслідки її навіть не хотів думати. Ще ж буде страшне: кінець карієрі, відклик на батьківщину, а там - смерть, або в лішньому випадку - Сибір. Від тих думок аж мороз ішов поза шкірою.

Але Розов змагав до одного: вийти нереможцем з цієї халепи, а при тому чистим. То нічого, що Холт знає дещо про його тайну діяльність. Матеріали - ще не доказ. Тут треба свідків. А тих останніх Розов хотів якнайшвидше позбутися.

Таня перебувала в безпечному місці й нікуди не показувалася. У записці до Розова просила, щоб цей відвідав її. Розов і без того мав досить клопотів, тож порвав записку і не пішов. Але Таня вдруге написала про себе й старий інтригант, задержуючи якнайбільшу обережність, прибув до неї.

- Олександре Степановичу; Я ув'язнена? - відповіла питанням на його привіт.

- Хто тобі сказал таке, Таню? - здивувався Розов.

- Я ~~відома~~ бачу. І це все з вального наказу, ~~Олександре~~ Степановичу. Невже я заслужила на це? Ця кімната гірша від усіх ~~кої~~ камери, хіба бракує тільки "параші". Мені не вільно вийти нікуди... Невже ви й мене боїтесь?

- Успокійся, прошу тебе, Таню. Цього всього вимагає засада обережності. Мусиш знати, велика небезпека повисла над нашими головами, а тебе арештують, коли тільки з'явишся на вулиці.

Таня захитала головою, наче б не вірила словам Розова.

- Чому ж не арештують вас, або інших?

- Я - інша річ... Я - не ти... Але ти, Таню, мусиш так довго сидіти тут, поки розійдуться оті хмарі, що так несподівано з'явилися на небосхилі.

- Це неможливе. Я покину цю кімнату разом з вами!

- Що? - вже гнівно крикнув Розов.

Таня зробила крок вперед і, важко дикаючи, стала напроти нього. Розов злякався її виразу обличчя. В тій хвилині вона була подібна радше на розюшенню тигрицю, як на жінку.

Зіниці її очей розширились, щоки почервоніли, волосся розкуювдалось і окремими пасмами звисало на всі боки. Потік сління, який прорвався крізь її сцеплені зуби, привів Розова у крайнє здивування.

— Не хочу бути невільницею...
Може я мало зробила? Може погано виконувала свою працю? Чуєте? Вимліть мене до батьківщини. Не хочу вже більше цього! Досить! Мені не треба орденів, ні винагородження. Хочу спокійного життя. Зрештою, я жінка і хочу бути матір'ю. А це життя, повне різних страхіт, неприємностей, загроз, хай пізнають ще інші. Чуєте?

І її грудьми затрясли сказми плачу. Розов стояв мовчки, мов загіпнотизований. Десять у глибині душі признавав правду цій жінці, але в голові вже снувались нові плями.

— Таню! Що я чую? Чи не збожеволіє ти? — обізвався зовсім лагідно. — Та хто ж не хоче спокійного життя? Але зрозумій, що власні інтереси мусять уступити перед інтересами батьківщини. Добре... Незабаром поїде до Росії, але ще мусиш почекати тут.

Розов повернувся і пішов до дверей. Таня побігла слідом за ним, але перед самим її носом двері замкнулися і вона почула тільки, як заскреботав ключ у замку. Почала стукати у двері й непритомнна упала на підлогу.

На другий день містер Холт читав: «Вчора, в 10-ій годині вечора, на Йоркстріт знайдено останки розбитої жінки, яка, здається, кинулась з 4-го поверху. Особистість встановлено: Тетяна Іжкова, робітница совітського к'зулля».

— Не кинулась; а була кинена — поправив Холт, затягаючись димом цигара.

ХХХІ.

Пройшов ще місяць часу. Холт кінчав опрацьовувати свої матеріали, відносно Розова і вже ось-ось прийти розв'язка. Багато справ вияснилося, коли заго-

ворив Марко Бурджа. А він таки заговорив. Завдяки старанням лікарів його вдалося привернути до пам'яті і він швидко поправився. З його зізнань Холт давдався про дволичну діяльність Давіда Брікета і його спіймання стало цершим завданням. Всі ті, що були втягненні у справу, з нетерпливістю чекали видужання нашого героя, коли б він, як основний свідок, міг стати перед судом. Переконавшись, що Марко з дnia на день видужує і вже віндовзі стане з ліжка, Маріста готовилась до весілля, не попередивши про це навіть свого судженого.

Розов також робив, що міг. Подав заяву до конзула і чекав на своє відкликання. Всякі можливості дальншого провадження шпигунської роботи відпали. На кожному кроці почував себе спутним. Ніжком старого лиса відчув, що за кулісами щось мусить діятися й тому влесь час напомінав про своє відкликання. В такому пригніченому стані не був ще ніколи. Такі незавидні вигляди стояли перед ним, що він зовсім постарівся і подобає радше на проказника, як на представника держави.

А Холт монтував зізнання Марка. Всі матеріали, які попадали йому під руку, згрібав, щоб одного дня, як грім з неба, звалити їх на свого противника.

Того дня не прийшлося довго чекати.

Якраз до пристані у Бостоні причалив великий совітський транспортовий корабель «Крим», щоб нагрузитися закупленими в Америці сільсько-гospодарськими машинами. Остерігаючись несподіваного зникнення Розова при цій нагоді, Холт рішівся якнайшвидше його арештувати.

Розов сидів якраз у своєму робочому кабінеті в будинку Філіппу, на вбіг замежаний Чарлі.

— Американська поліція рта-чує Філіпп! — видував з себе.

Розгублений Розов підбіг до вікна й переконався, що вістка, що її приніс Чарлі, була правою. Повернувся до Чарлі, а його очі забігали, як у впійма-

ного заяця. Ще хотів дати якесь розширення, але не встиг. Двері широко відчинилися і в їх рамі виросло три постаті поліцистів.

- Містер Розов? - спитав один, з відзнаками сержанта.

- Так - ледви чутно відповів запитаний.

- Ви арештовані - відчеканив сержант.

- Я? Арештований? Не може бути!... - ні то кривлячись, ні то сміючись, відговорювався Розов.

- Так, ви арештовані. Ось ордер. Якщо маєте особисту зброю, прошу здати.

Розов не всрушився. Стояв, як закам'янілий. Сержант сміливо підійшов до нього, ввічливо дірепросив і почав робити обшук. Різні папери, олівці, долари, - все з'явилося на столі, а за тим усім в руках сержанта опинилася новенька пістоля системи "ТТ".

Рівнобіжно до лій сержанта два інші поліцисти перешукали Чарлі.

За годину Розов, Бугров, Чарлі та кількох інших членів конзуляту опинилися в секретному департаменті, а ще за годину містер Холт слухав звіту наглядача, в якому цей зголосував, що в камері 107 знайшли Олександра Розова з перерізаною ножиком до голenia горлянкою, не живим. Холт вислухав звіту зовсім спокійно, наче б був пригостований на це.

- То нічого. Інше його не чекало ні тут, ні в батьківщині.

ХХХ

Пройшло ще кілька місяців. Бостон, розбурханий судовою процедурою шпигунської організації, вертався до спокійного життя. Майже місяць тривав суд. По горло мали праці судді, оборонці, кореспонденти, свідки. Мисяць слідкувала Америка за процесом, місяць виступав Марко, як головний свідок. І суд покінчився. Бугрова й Чарлі засудили на смертну кару, кількох на кару досмертної в'язниці, кількох оправдали.

Багато перемінилось за цей час. На місце Розова й засудже-

них прибули нові преставники. Ті, що до тієї пори симпатизували совітській політиці, тепер дивилися на "союзників" іншими очима...

З пристані Бостону відплывав до Росії "Крим", а натомість пришвартувався "Кавказ". І цей грузився сільсько-господарськими машинами.

Як ми вже сказали, багато дещо змінилося. Не змінилося тільки відношення Марка до Марісти й навпаки, тобто й надалі вони були заручені, але не подружеві. Як не налягала Маріста на це останнє, Марко все відтягав та казав своє українське: "Ще масмо час".

Ще один клопіт остався на голові містера Холта: Ерікет далі гуляв на волі. Але це його не знеохочувало, він продовжував шукати.

Томас Гарольд не покидав своїх давніх плянів переїзду через Атлантик моторовим човном і тепер, разом з Діком, готовився відплісти на Бермуди.

XXXII.

Нове лихо.

Готовились до весілля батьки Марісти, готовилась Маріста, готовилась наліть стара Мері. Тільки Марко лишався байдужим. Цю байдужість бачила Маріста й допитувалася про її причини. Але він нічого не говорив. Зідхав тільки й розгублено дивився на свою суджену.

- Ех, життя! - казав ось так інколи і ще щільніше пригортає її. Таки погодився стати з нею до вінця і сподівався щастя. Але нове лихо стояло за плечима й звались на молодих людей якраз вночі перед весільним днем.

Марко, Маріста й Мері спокійно говорили на різні теми. Стара Мері розказувала про свої молодічі роки, про тодішні обичаї. Молоді люди уважно слухали її, час-від-часу закохано дивилися одне на одне й каже про себе ляліли думки про кращі майбутні дні.

Ралтом задзвонив дзвінок і в

кімнату увійшло трох людей в цивільному таранні, дуже схожих між собою.

Перший, в чорних окулярах, одним рухом руки витягнув з кишені пістолю й направив її цівку на Марка. Цей зблід. Відразу пізнав, що десь бачив того гостя, але не пригадував де. Ага! Згадав! Це він колись приносив фотоапарат і гроши. Так, це він. Цей самий бриль, цей самий плащ, ті ж окуляри.

- Любой друже Марк! - промовив гость ляконічно. - Не задумайте тікати. При першій спробі легко можете позбутися життя. Прошу вас, ходіть з нами.

Марко підсувався незначно до вікна й блискавкою кинувся до нього. Гість скочив за ним, але в цю саму хвилину між ним і Марком станула Маріста. Роздався вистріл, потім другий, потім крик Марісти. Світло згасло, запанувала темінь. Від стіни до стіни літали стільці, дзвеніло начиння. Хтось важко дихав, хтось шептав:

- Тримай, в'яжи, спішімся...
І раптом гамір стих, стало тихо. Загорілося світло, з'явилася поліція. На ліжку, ледви жива, лежала перелякані Мері, а біля вікна, спливаючи кров'ю, корчилася у передсмертних муках Маріста.

х х х

"Кавказ" готовий був до відпливу. Іполіт Табов давав останні розпорядження. Всі гарячкувалися, метушились, бігали, кричали. Голосник заповідав останні приготування. Вже був виданий наказ рубати канати, коли несподівано команда "Стоп!". Всі завмерли. На кораблі з'явилася американська поліція та виказалася перед Табовим ордером на арештування корабля. Табов знизив тільки плечима.

- Прошу, прошу!

Почався обшук. Два дні лазили поліцісти по всіх закутинах, заглядали у всі щіlinи, шукали Марка Бурджі, але без ніяких вислідів.

На третій день Табов отримав дозвіл відплисти, й "Кавказ", давши кілька гудків, від-

чалив.

Біля поручів корабля стояв помполіт, Іполіт Табов, вдоволено сміяється. Він витягнув зза вікладки рукава шмат паперу, на якому олівцем було написане:

"Ящик 35-48 К"

Коли вже порядно відплили від Бостону, Табов приклікав двох майстрів.

- Знайти скриньку "35-48 К" і дістати з неї "товар"! - розпорядився.

Скриньку швидко знайшли, зняли віко і... моряки аж поточились зі здивовання: внутрі лежав ледви живий, зв'язаний чоловік, з кляпом в устах. Розв'язали й, піддержуючи його, повели на верхню палубу, а там підживили й, поклали до помполіта Табова.

Марко, пойшви, відчув знову силу р'язах. Йшов по палубі, глядів на зелені хвили океану й думав про свою гірку долю. Раптом завважив на обрії якусь цяточку, яка швидко росла, а в якій ішов герой пізнав моторового човна. І в цю ж мить в його голові зродився новий плян, плян втечі. Човен ось-ось порівняється з кораблем.

- Ех! Раз помирати... - шепнув до себе Марко, копнув переднього матроса та кинувся до поручів. Одним скоком менув їх і полетів у воду. Ззаду посипались стріли.

Випірнувшись з води, Марко побачив перед собою моторівку. Мілька помахів руками й уже хотів чіплітися за борт. Бачив, як хтось простягав руки йому у підмогу. Вхопивші цієї руки й в цю хвилину куля влучила його праве рам'я. Солена вода облила рану і Марко знепритомнів.

Як читач мабуть подадеться, це був Томас Гарольд і Дік, що в своєму човні верталіт з Бермудів. Завваживши, що з корабля плигнув чоловік, Томас, цікавий на пригоди, наказав Дікові взяти курс ближче корабля. Град стрілів, які посипались з пароплава, ні чуть не злякав Томаса і, завдяки йому, Марко був зрячений. Тепер ложав у човні з перев'язаним рам'ям.

Так Томас Гарольд, сам не зна-

ючи про це, зреванжувався свому рятівникові.

XXXIII.

Приятељ.

І знову Марко лежав у лічниці. Дізнався про смерть Марісти й щойно тепер зрозумів, як глибоко кохав її. Нема Марісти. Не приходила, як колись, не ставила йому дитячих питань, не гляділа своїми великими, голубими очима. Своєю смертю врятувала його.

"Що ж! Не ми долею, а вона нами володіє" — думав Марко.

Його часто відвідував тепер молодий Томас. Довідавшись кого врятував, Томас радів, як дитина. Годинами просиджував біля "аркового ліжка", розказував про свої плани, захоплював ними Марка.

-- Знаєте, Марк, ви тільки скоріше вижуйте. Ще заживемо.

так, що вам і не снилося. Покиньте вже раз оті фірми, цей вічний клопіт... Знаєте? Я вписаний штурманом на новий трансокеанічний торговельний корабель... Може б і ви хотіли пізнати долю моряка? Подумайте, яке життя відкриється перед вами! Весь час нові люди, нові пристані, нові континенти!... Хіба мало в цікавого в житті моряка? Скажіть тільки "згода", а я вже постараюся про ваш впис... І будемо разом, раз на завжди!

Марко дивився на сквильованого Томаса, на його простоту, потім підвівся на ліктеві.

— Згода, пане! — сказав впевнено.

— Ет, який там пан! Кажіть просто Томас! — і простягнув Маркові свою долоню.

Марко назустріч витягнув свою лівицю, бо правою ще добре не володів, і стисненням рук молоді люди закріпили свою дружбу.

КЛІНЕЦЬ.